

Ett borttagande av revisionsplikten

Vilka blir vinnare och förlorare?

Handledare:
Carl Michael Unger

Författare:
Christian Hasselberg
Jimmy Håkansson
Peter Olsson

Sammanfattning

Bakgrund

En kostnad som på senare tid diskuterats livligt i samband med revisionen är de ökade revisionskostnaderna för de små aktiebolagen. Frågan som ställs är om denna kostnad är större än den totala nyttan av revisionsplikten och bör den i så fall vara lagstadgad? SRF säger att förutsättningen för att småföretagen ska kunna fortsätta att utvecklas är en slopad revisionsplikt. FAR anser att revisionen är viktig både för överlevnad och för utveckling.

Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka om det finns några vinnare respektive förlorare bland Sveriges revisions- och redovisningsbyråer om revisionsplikten för små aktiebolag avskaffas.

Metod

Uppsatsen är både en kvalitativ och kvantitativ studie som baseras på primärdata i form av intervjuer och en enkätundersökning.

Slutsats

Vi har kommit fram till att den stora vinnaren är redovisningsbranschen. Det kommer att bli en omfördelning till denna bransch från revisionsbranschen. Det är främst större redovisningsbyråer som kommer att tjäna på slopandet. De mindre revisionsbyråerna kommer att bli de stora förlorarna.

Abstract

Background

A cost that lately has been discussed related to audit is the higher cost for auditing of small stock company. The question is if this cost is higher than the total utility of statutory audit and should it in that case be statutory. SRF says that the condition for small stock companies development is an abolishment of statutory audit. FAR consider that auditing is important for development and continuation.

Purpose

The purpose of this paper is to investigate whether there are any winners or losers among auditing firms and accounting firms in Sweden if the statutory audit for small stock companies abolish.

Method

The paper is both a qualitative and a quantitative study that is based on primary data made from an interview and a questionnaire investigation.

Conclusion

Our conclusion is that the big Winner is the accounting trade. There will be a new divide from auditing trade to accounting trade. Mainly the big firm will benefit from an abolishment of statutory audit. The small auditing firms will be the biggest losers.

Förord

Vi har under tio veckor arbetat med vår kandidatuppsats och vill på detta sätt tacka alla de personer som bidragit med hjälp under arbetets gång.

Vi riktar ett stort tack till vår handledare Carl Michael Unger, som under uppsatsens gång bidragit med stöd och tips.

Vi vill också tacka alla de personer som ställt upp på personliga intervjuer samt telefonintervjuer.

Kristianstad, januari 2005

Christian Hasselberg Jimmy Håkansson Peter Olsson

Innehållsförteckning

1 Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Problemdiskussion och problemfrågeställning	8
1.3 Syfte	9
1.4 Avgränsningar	9
1.5 Disposition	10
2 Metod	12
2.1 Val av undersökningsmetod	12
2.1.1 Kvalitativ eller kvantitativ ansats	12
2.1.2 Induktivt eller deduktivt tillvägagångssätt	13
2.1.3 Normativt eller deskriptivt syfte	13
2.2 Tillvägagångssätt	13
2.2.1 Sekundärdata	14
2.2.2 Primärdata	14
2.3 Uppsatsens kvalitet	17
2.3.1 Validitet	17
2.3.2 Reliabilitet	19
2.3.3 Bearbetningsfel	20
2.3.4 Kritisk granskning av det empiriska materialet	20
3 Teori	22
3.1 Revision	22
3.1.1 Bakgrund	22
3.1.2 Revisionens syfte	22
3.1.3 Revisionens kostnader	23
3.1.4 Revisionens värde	24
3.2 Yrkestitlar	24
3.2.1 Bakgrund	24
3.2.2 Revisorns roll	24
3.2.3 Revisorns rapporteringar	25
3.2.4 Redovisningens funktion	26
3.2.5 Auktoriserad redovisningskonsult	27
3.3 Regler om revision och definitioner av små aktieföretag	28
3.3.1 EG-rättens regler om revision	28
3.3.2 Sveriges definition av små AB	29
3.4 Undantag i medlemsländerna	29
3.4.1 Avregleringen av revisionsplikten i England	30
3.4.2 Senaste höjningen av tröskelvärdena i England	31
3.5 Debatten om revisionsplikt	32
3.5.1 Bakgrund till debatten	32
3.5.2 Föreningen Svenskt Näringslivs slutsatser	33
3.6 Intressenters och debattörers syn på revisionsplikt	34
4 Empiri	38
4.1 Enkätundersökningen	38
4.1.1 Bakomliggande faktorer	38
4.1.2 Revisionsplikten	39
4.1.3 Revisionsbyrå och revisionskostnader	40
4.1.4 Tjänster från revisions och redovisningsbyråerna idag	41

4.1.5 Avslutande frågor	43
4.2 Intervjuer med revisionsbyråerna	44
4.2.1 Inledande frågor	44
4.2.2 Respondentens allmänna åsikter om revisionsplikt	45
4.2.3 Respondentens åsikt om effekterna av en slopad revisionsplikt	47
4.2.4 Motdrag hos respondenten om revisionsplikten tas bort	48
4.3 Intervjuer med redovisningsbyråerna	49
4.3.1 Inledande frågor	49
4.3.2 Respondentens allmänna åsikt om revisionsplikt	50
4.3.3 Respondentens åsikt av effekten av en slopad revisionsplikt	51
5 Analys	54
5.1 Analys enkät	54
5.2 Analys intervjuer	57
5.2.1 Respondentens allmänna åsikt om revisionsplikt	57
5.2.2 Respondentens åsikt om effekterna av en slopad revisionsplikt	58
5.2.3 Motdrag av revisionsbyråerna	60
5.3 Analys av debatten	60
6 Slutsats	61
6.1 Besvarande av frågeställningar	61
6.2 Slutdiskussion	64
6.3 Förslag på fortsatt forskning	65
Referenslista	66

1 Inledning

I det inledande kapitlet ges en bakgrund till problemet som ska studeras. En problemdiskussion kommer att utmytna i uppsatsens frågeställningar. Avslutningsvis kommer uppsatsens syfte, avgränsningar och dispositionen att framföras.

1.1 Bakgrund

Nya generationens företag lever under ständig effektivisering. Denna effektivisering har många sidor där fokus på att ligga steget före sina konkurrenter är ett primärt mål. För att uppnå detta så handlar det mycket om forskning, innovativa lösningar och besparingar genom att skära ner kostnader på alla tänkbara sätt. En kostnad som på senare tid diskuterats livligt i samband med revisionen är de ökade revisionskostnaderna för små aktiebolag. Huvudfrågan som ställs är om denna kostnad är större än den totala nyttan av revisionsplikten och bör den i så fall vara lagstadgad?

Föreningen Svenskt Näringsliv (SN) har tagit upp diskussionen om slopad revisionsplikt.

Utgångspunkten är professorerna Per Thorells och Claes Norbergs rapport, Revisionsplikten i små aktiebolag, mars 2005, som gjordes på uppdrag av SN. Thorell och Norberg har undersökt varför vi i Sverige i detta avseende avviker på ett så markant sätt från omvärlden. SN har begärt att justitiedepartementet ska utreda frågan om revisionsplikten i små aktiebolag. De vill att utredningen skall inriktas på att det skall införas en möjlighet till undantag från revisionsplikt.

Allt fler länder inom EU väljer att avskaffa revisionsplikten för småföretag. Enligt artikel 51.1 i EG:s fjärde bolagsrättsliga direktiv är det obligatoriskt med revision av företagets årsbokslut. EG-rätten lämnar dock öppet för de enskilda medlemsländerna att undanta små företag (mikrobolag) från revisionsplikten. I dagsläget är det i stort sett endast de nordiska länderna som inte utnyttjat detta undantag.

Svenska kritikernas främsta argument för att slopa revisionsplikten är som sagt att marginalkostnaden för revisionsarvodet är för hög för småföretag. Man jämför, både gärna och ofta, dessa argument med Englands framgång där revisionsplikten avskaffades för 12 år sedan.

De två branscherna som i huvudsak undersökts har skilda åsikter. Mikael Carlson, ordförande i Sveriges redovisningskonsulters förbund, SRF, säger att förutsättningen för att småföretagen ska kunna fortsätta att utvecklas är en slopad revisionsplikt. (Brännström, Johansson, 2005) Dan Brännström, generalsekreterare i föreningen för revisionsbyråbranschen, FAR, och Martin Johansson, VD i Svenska Revisorssamfundet, SRS, skriver att revisionen är viktig både för överlevnad och för utveckling. (Carlson, 2005).

1.2 Problemdiskussion och problemfrågeställning

Behövs revision för de allra minsta företagen på den svenska marknaden? Var bör i så fall en sådan gräns sättas över vilka företag som kan undanhållas revision? Dessa och många andra frågor rörande revisionsplikten debatteras idag flitigt i svensk press och media. Åsikterna går dock vida isär. Svenskt näringsliv och SRF vill ha en lättnad av revisionsplikten medan FAR är mycket positiv till en lagstadgad revisionsplikt och anser den vara viktig för både överlevnad och utveckling. FAR ser med stor oro på Svenskt Näringslivs förslag att ta bort det stöd som revisionen innebär för landets småföretag. De tycker att det ska bli enklare att driva företag, inte än mer riskfyllt. (Brännström, Johansson, 2005) Kan detta tolkas som att de olika branscherna handlar i egenintresse?

Mycket har skrivits och debatterats i artiklar och examensarbeten om småföretagens inställning till revisionsplikt. Thorell och Norberg har i sin rapport "Revisionsplikten i små aktiebolag" kommit fram till att nyttan inte överstiger kostnaden. Har de små aktiebolagen denna inställning eller ser de revisionsplikten som en kvalitetsstämpel och ett måste. Kommer de små aktiebolagen att fortsätta revideras trots ett borttagande eller kommer efterfrågan av redovisningstjänster att öka?

Debatten tar vidare upp intressenters syn och dess påverkan av revisionsplikt. Intressant för vår studie är då den knapphet vi funnit över hur lite hänsyn som faktiskt har tagits till hur revisions- och redovisningsbyråerna kommer att påverkas och hur dessa kommer att agera. Kommer det att uppstå några direkta skillnader mellan små och stora byråer? De byråer som tillhandahåller tjänster mestadels för små aktiebolag, hur kommer dessa att agera om småföretagen väljer att inte revideras? Kommer det att göras några motdrag för att behålla sina klienter eller kommer det ske en strukturomvandling på kontoren.

Vår uppsats hoppas kunna bidra med information över hur de olika aktörerna står sig till dessa frågor om revisionsplikten.

Ovanstående diskussion leder oss fram till följande tre frågeställningar:

1. Vilken inställning har små aktiebolag till en lagstadgad revisionsplikt? Vad tror branschen om deras inställning och hur resonerar intressenterna?
2. Om revisionsplikten avskaffas, kommer bolagen ändå välja att revideras?
3. Hur kommer redovisnings- och revisionsbyråer att påverkas av ett slopande av revisionsplikten? Finns det några tankar kring motdrag?

1.3 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka om det finns några vinnare respektive förlorare bland Sveriges revisions- och redovisningsbyråer om revisionsplikten för små aktiebolag avskaffas.

1.4 Avgränsningar

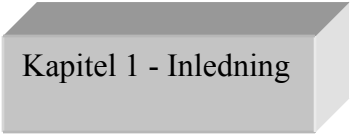
De åsikter som skatteverket, kreditgivare och andra intressenter har är väldigt intressanta. Vi har dock valt att avgränsa oss till i första hand revisions- och redovisningsbyråer samt små aktiebolags syn på revisionsplikten. De andra intressenternas syn har vi endast tagit del av genom olika artiklar.

För enkätundersökningen valdes en begränsning av urvalet efter antalet anställda och efter omsättning enligt EU-kommissionens definition av små företag.

Detta urval gjordes för att själva diskussionen om revisionsplikt handlar endast om dessa företag, större aktiebolag kommer inte att beröras av ett slopande av revisionsplikten.

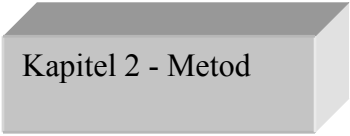
1.5 Disposition

Nedan följer en kort presentation av vår uppsats.

Kapitel 1 - Inledning

I detta första kapitel beskrivs bakgrunden till valt ämne. Vidare diskuteras problemet som utmynnar i uppsatsens frågeställningar. Kapitlet avslutas med syfte och avgränsningar.

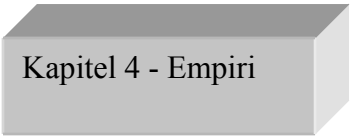
Kapitel 2 - Metod

I kapitel två presenteras uppsatsens metod. Här presenteras den vetenskapliga metod som valdes för studiens genomförande.

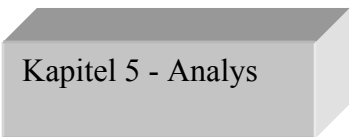
Kapitel 3 – Teori

Teorikapitlet är en genomgång av den debatt som idag förs kring revisionsplikten. Vidare presenteras lämplig information kring ämnet.

Kapitel 4 - Empiri

I detta kapitel sammanfattas den empiri som samlats in genom intervjuer med revisionsbyråer och redovisningsbyråer samt från enkätundersökningen med 100 små AB i Skåne och Blekinge.

Kapitel 5 - Analys

I kapitel fem analyseras det material som samlats in genom enkätundersökningen samt intervjuerna.

Ett borttagande av revisionsplikten
Vilka blir vinnare och förlorare?

Kapitel 6 - Slutsats

I uppsatsen avslutande kapitel dras slutsatser.
Kapitlet avslutas med förslag till fortsatt
forskning.

2 Metod

I detta kapitel redogörs för författarnas val av metod vid framställandet av uppsatsen. Vidare redogörs det för uppsatsens tillvägagångssätt angående datainsamling både gällande primär och sekundärdata. Slutligen diskuteras uppsatsens kvalitet och kritiska ställningstaganden till empirin.

2.1 Val av undersökningsmetod

2.1.1 Kvalitativ eller kvantitativ ansats

Kvalitativa och kvantitativa metoder är två huvudformer av metoder inom samhällsvetenskaperna. Det finns vissa skillnader mellan dem.

Den kvalitativa metoden används genom olika typer av datainsamling och försöker skapa en djupare förståelse av det problemkomplex som studeras. Det handlar om att förstå problemkomplexets samband med helheten. (Andersen, 1998:31)

Kvantitativa metoder används för att kunna finna en struktur i data. Det handlar både om att kunna överblicka det som hänt och att kunna förmedla komplex information på ett effektivt sätt. (Eggeby, 1999:20)

I studien om vilka som är vinnare/förlorare av ett slopande av revisionsplikten för små AB har valet varit att använda både kvalitativ och kvantitativ metod. En kvalitativ metod användes vid de personliga intervjuerna med semistrukturerade frågor till de fyra revisionsbyråerna och de tre redovisningsbyråerna. Det främsta argumentet till detta är undersökningens kunskapssyfte, problemställning och objektområde. Sedan valdes en kvantitativ metod för att få svar på enkäten med fasta alternativ. Telefonintervjuer valdes till aktiebolagen för att undvika ett allt för stort bortfall.

2.1.2 Induktivt eller deduktivt tillvägagångssätt

Induktivt tillvägagångssätt vid insamling av empiri har målet att datainsamlingen inte ska påverkas av undersökarens föreställningar. Det handlar om att, utan att ha några förutfattade meningar om det som ska undersökas, gå ut och samla in all relevant information. Vid deduktivt tillvägagångssätt sker däremot insamlingen genom att utgå från de teorier som finns och utifrån dem formulera frågor. Detta för att se om verkligheten stämmer överens med förväntningarna. (Jacobsen, 2002:150)

Undersökningen är av mestadels induktivt tillvägagångssätt, man har utgått från empirin för att sluta oss till generell kunskap om teorin. Detta sätt valdes på grund av att det inte finns färdiga teorier. Till att börja med gjordes en enkätundersökning riktad till aktiebolagen. Detta underlag användes för att få fram intervjufrågor till redovisnings- och revisionsbyråerna. Det har även använts ett deduktivt tillvägagångssätt vid analys och tolkningar av debatten om revisionsplikt.

2.1.3 Normativt eller deskriptivt syfte

Deskriptivt syfte handlar om att beskriva och skapa förståelse för ett visst fenomen. Det normativa syftet går ett steg vidare genom att också komma med förslag till lösningar. Normativa syftet är beroende av att deskriptiva studierna har genomförts för att kunna bygga upp argument. (Andersen, 1998:21)

Ett deskriptivt syfte har använts i uppsatsen för att beskriva hur verkligheten är. Några revolutionerande lösningar på problem kommer inte att presenteras i uppsatsen. Tanken är helt enkelt beskriva små aktiebolags, redovisnings- och revisionsbyråers åsikter om revisionsplikt och påverkan av revisionsplikten. Även vilka som får fördelar respektive nackdelar vid ett slopande av revisionsplikten.

2.2 Tillvägagångssätt

Följande avsnitt redogör för tillvägagångssättet vad det gäller uppsatsens datainsamling, både gällande primär- och sekundärdata. Primärdatainsamlingen var av avgörande betydelse för uppfyllandet av uppsatsens syfte, då de studerade intressenterna inte undersökts utifrån samma förutsättningar tidigare.

2.2.1 Sekundärdata

För att bli insatta i ämnet och för att kunna få fram bra frågor till enkätundersökningen och den personliga intervjun användes sekundärdata, som utgörs av material insamlat av andra. Informationssökning har skett i ett antal steg, främst genom sökning i databaser och tidskrifter. En stor del av informationen har inhämtats från databaser tillgängliga på Högskolan Kristianstad. Sökning har bland annat skett i databasen LIBRIS och Affärsdata med sökordet "revisionsplikt". Sökmotorer på Internet har även använts, främst Altavista och Google. Genom debattartiklar i bland annat tidskriften Balans hämtades referenser till utredningar och rapporter från olika organisationer, däribland Svenskt Näringslivs rapport av professorerna Per Thorell och Claes Norberg och Department of Trade and Industry i England. Vi har även tittat på gamla uppsatser publicerade på Högskolan Kristianstad men även på Lund- och Göteborgs Universitet. Vid litteraturinsamlingen till teorin, har det använts källförteckningar i läroböcker och uppsatser.

2.2.2 Primärdata

Primärdata är den data som forskaren själv har samlat in för det aktuella området. (Andersen, 1998:150) Det empiriska materialet består dels av data som inkommit genom en enkätundersökning, dels data som inkommit genom intervju med fyra revisionsbyråer och tre redovisningsbyråer.

Urval enkätundersökning

För enkätundersökningen valdes en begränsning av urvalet efter antalet anställda och efter omsättning enligt EU-kommissionens definition av små företag och mikroföretag. Små företag är företag med mellan 10-49 anställda och en omsättning understigande 7 miljoner euro (63 miljoner SEK), medan mikroföretag är företag med färre än 10 anställda. Gränsen justerades efter omsättning till 50 miljoner enligt justitiedepartementets lämnade förslag till ändring i existerande värden (Thorell, Norberg, 2005) Detta urval gjordes för att själva diskussionen om revisionsplikt handlar endast om dessa företag, större aktiebolag kommer inte att beröras av ett slopande av revisionsplikten.

Valet av små aktiebolag har gjorts genom sökning i databasen Företagsfakta. En begränsning har gjort till hundra aktiebolag genom ett bekvämlighetsurval (Holme, Solvang, 1997:183) detta enligt samråd med vår handledare. Vi är medvetna om att detta sätt kan leda till missvisande slutsatser om populationen, men tror ändå att detta sätt visar en rättvis bild av deras åsikter. En begränsning har även gjorts till aktiebolag som är verksamma i Skåne och Blekinge.

För att komma till rätt person frågades det efter den person som har hand om ekonomin på företaget. Möjligheten erbjöds att vara anonym.

Enkätundersökning

Syftet med enkätundersökningen är att tillföra kunskap om Aktiebolags syn på revisionsplikten. Undersökningen kommer att innefatta vilken inställning och hur kunskapen till den lagstadgade revisionsplikten ser ut. Vidare skall svar på vilka tjänster som utnyttjas idag av företagen hos revisions- och redovisningsbyråerna utredas. Samt en föraning om den kommande efterfrågan av ekonomiska tjänster om revisionsplikten görs frivillig. Enkätundersökning gjordes även för att få reda på om ett slopande av revisionsplikten kommer att påverka revisionsbyråer och redovisningsbyråer positivt eller negativt. Detta för att ge en bättre verklighetsbild för att på så sätt komma på bättre intervjufrågor till de personliga intervjuerna riktade mot redovisnings- och revisionsbyråerna.

Efter inläsning av ämnet beslutades i samråd med handledaren att det skulle genomföras en enkätundersökning. Ett framtagande av färsk statistik över de små aktiebolagens inställning på området var målet. Det bästa sättet att göra detta ansågs vara genom att utföra en enkätundersökning, då frågorna hade fasta svarsalternativ som skulle besvaras. Resonemanget om utförandet av denna undersökning var omfattande. Tillsammans med handledaren beslutades att utskick via e-mail eller brev inte skulle bli det som efterfrågades. Farhågorna låg i att den endast skulle besvaras av företag som var insatta i ämnet. Även de som har ont om tid skulle förmodligen avstå från att besvara frågorna. Valet blev då för att få fram så sanningsriktiga och givande svar som möjligt, att genomföra den per telefon istället. Detta trots att denna undersökningsmetod var mycket mer tidsmässigt krävande.

Vid utformandet av frågorna försöktes hela tiden en relatering till undersökningens syfte och problemformulering att göras. (Andersen, 1998:165) Tanken var att först ha några frågor om själva verksamheten för att eventuellt kunna dra några paralleller i analysen. Vidare var fokuseringen på hur deras verksamhet sköts i dagsläget och avslutningsvis ställdes frågor om tänkbara förändringar. Vid utarbetandet av frågeformuläret var vi noggranna och försökte vara tålmodiga för att inte hasta iväg. Frågorna kontrollerades med handledaren fram och tillbaka. Eftersom undersökningen genomfördes per telefon var detta upplägg genomförbart.

Urval intervju

Vid urvalet gjordes bedömningen med samråd med handledaren. Det skulle räcka med två stora, en medelstor och en liten revisionsbyrå. Det skulle även räcka med en stor och två små redovisningsbyråer, för att få fram tillräckligt med underlag. Olika storlekar på byråer användes för att se om det finns några skillnader mellan stora och små byråer. Ett bekvämlighetsurval gjordes i samtliga fall vid val av byrå, revisor och redovisningskonsult. Medvetenheten finns om att detta urval inte alltid är representativt. (Holme, Solvang, 1997:183) Detta har respondenterna även nämnt, då de sagt att det är deras personliga åsikter och inte byråns. När respondenterna från revisionsbyråerna kontaktades frågades det efter en godkänd eller auktoriserad revisor som varit i branschen ett tag. Kraven som ställdes när redovisningsbyråerna kontaktades var att få tag i någon som varit i branschen under en lång tid. Efter presentation gällde det att få tag i en insatt respondent. En begränsning gjordes till företag i Skåne och Blekinge på grund av geografiska skäl.

Intervjuer

Syftet med intervjuerna var att ge mer information om hur redovisnings- och revisionsbyråer ser på revisionsplikten, detta som en grund till undersökningen. Målet var att ta reda på hur de två parterna drabbas av ett slopande av revisionsplikt, vilka som får fördelar respektive nackdelar. Syftet var även att få reda på olika motdrag om en part blir drabbad.

Tidigare vinklingar mot revisions- och redovisningsbyråer har inte gjorts och därför är det intressant att få reda på deras åsikt. Intervjuerna som gjorts med respondenten är deras personliga åsikt och inte byråns.

Innan genomförandet av intervjuerna sammanställdes de frågor som efterfrågades. Detta gjordes med hjälp av den enkätundersökning som tidigare gjorts och genom att titta på olika artiklar hämtade från bibliotekets databas på Högskolan Kristianstad. Handledaren rådfrågades och frågorna visades även upp för en auktoriserad revisor på Öhrlings PWC i Malmö, för att kvalitetssäkra frågorna. Den första intervju gjordes hos en revisor som en av författarna känner personligen, detta för att kunna fråga honom efter intervjun om han tyckte det saknades någon fråga.

En intervjuguide användes med semistrukturerade frågor då viss teoretisk kunskap om ämnet fanns. (Andersen, 1998:162) En öppenhet fanns för nya synvinklar och informationer som respondenten hade att komma med.

Intervjuns syfte förklarades för respondenten vid intervjuns början. Intervjun fortsatte med några inledande frågor om respondenten. Försättningsvis frågades det om respondentens åsikter om revisionsplikten, för att avslutningsvis gå in på olika effekter som ett slopande skulle ha. Den allra sista frågan innan intervjun avslutades var om respondenten ville ta upp något mer.

Samtliga intervjuer har bandats med bandspelare vilket respondenten blev underrättad om innan intervjun. Detta har gjorts för att säkerställa att ingen viktig information skulle misstolkas eller förbises.

2.3 Uppsatsens kvalitet

2.3.1 Validitet

Man brukar definiera validitet som ett mätinstruments förmåga att "mäta" det som man avser att mäta. Det är lämpligt att skilja på två olika typer av validitet, inre validitet och yttre validitet. (Eriksson, Wiedersheim, 2001:38)

Inre validitet eller intern validitet som det också kallas föreligger alltså när frågeformuläret i enkäten eller intervjuundersökningen mäter vad det avser att mäta. (Lundahl, Skärvad, 1999:150) Låg intern validitet orsakas ofta då av felformulerade frågor.

För att försäkra en god intern validitet så "bollades" idéerna med handledaren. För att få en tredje persons åsikt avseende frågornas relevans gjordes även ett besök på Öhrlings PriceWaterHouseCoopers i Malmö. Här visades intervjuunderlaget upp för en auktoriserad revisor och ett ifrågasättande avseende frågornas upplägg och eventuella respons klargjordes. Frågorna var av den typen att revisorerna kom att lämna "skyddad" information en omformulering av frågorna gjordes.

Svaren från den riktade enkäten till aktiebolagen samt handledarens hjälp och revisorn på Öhrlings PWC användes till att utforma intervjufrågorna till redovisningsbyråerna och revisionsbyråerna. Dessutom har tidigare forskning en stor betydelse vid utformandet av intervjufrågorna. Huvudmålet med enkäten var att bilda en uppfattning avseende småföretagarnas inställning till revisionsplikten.

Målet med intervjufrågorna var att respondenterna skulle ge sin egen åsikt inom området. Frågorna ställdes enligt en i förväg skriven mall. Respondenten gavs möjlighet att tala fritt i form av en semistrukturerad intervju men skulle ändå besvara frågan i möjligaste mån.

Yttre validitet eller extern validitet som det också kallas syftar till eventuella respondentfel och åsyftar enkät/intervjusvarens överensstämmelse med de omständigheter som studien avsåg att mäta. (Lundahl, Skärvad, 1999:151)

En låg yttre validitet kan bero på bristfällig kompetens eller att respondenten medvetet avgivit ett missvisande svar. (Eriksson, Wiedersheim 2001:39). För att få fram tillförlitliga svar från respondenten är alltså frågeformuleringen i enkäten och intervjun mycket viktig. Undersökningens validitet är till allra största del beroende av uppsatsens källor. Därför har en kritisk inställning till källorna alltid beaktats. Två faktorer är särskilt viktiga beträffande respondenterna vid en yttre validitet är kunskap och ärlighet. Kunskapen försäkrades genom att majoriteten av dom som intervjuades hade arbetat länge i branschen. Ärligheten är inte lika lätt att försäkra sig mot men efter samtalet med revisorn på Öhrlings PWC i Malmö så formulerades frågorna på sådant sätt att känslig information inte kom att lämna företaget. Respondenterna gavs även en möjlighet att vara anonyma vid intervjutillfällena vilket borde öka validiteten. Varken enkäten eller intervjufrågorna lämnades ut i förväg till respondenterna då dessa inte skulle hinna förbereda svar. Enkäten är ställd med fasta svarsalternativ och således bör en god yttre validitet föreligga. Dock görs en

reservation för eventuella oklarheter beträffande revisorns roll som granskare. Många företag, främst mikrobolagen har svårt för att särskilja revisorns uppgift som granskare och redovisningen som ofta läggs på redovisningsbyråer. Många tar revisorn för den person som gör allt beträffande ett företags räkenskaper.

Vad det gäller intervjufrågorna så besöktes våra respondenter. Detta för att kunna sitta öga mot öga med respondenten och få spontana svar och egna initiativ till frågeställningar kunde beaktas från den som blev intervjuad. Information som kommer spontant från en uppgiftslämnare tillskrivs ofta större giltighet än svar som är ett resultat av ledande frågor från forskaren. (Jacobsen, 2002)

2.3.2 Reliabilitet

Reliabilitet avser frånvaron av slumpmässiga mätfel. Själva mätningen förväntas inte påverkas av vem som utför mätningen eller de omständigheter under vilken den utförs. Det gäller att undvika slumpens inverkan på själva mätningen. (Lundahl, Skärvad, 1999:152) Saunders (2003:101) pratar om 3 faktorer som kan hota reliabiliteten i vår undersökning. Det första handlar om respondentens humör vid genomförandet av undersökningen. Man skall välja en neutral dag och undvika fredagseftermiddag då respondenten ser fram emot en helg och måndagsmorgon då inställningen till en ny arbetsvecka kan vara dålig. Enkätens genomförande tog lång tid och utfördes under alla veckans dagar genom en telefonintervju med respondenten. Respondentens humör måste därför beaktas. Visserligen valde dom som inte hade tid att svara att inte ingå i undersökningen. Intervjubesöken planerades bättre och genomfördes "mitt i veckan". Det andra handlar om att respondenten förväntas svara "Vad deras chefer vill att de skall svara". Detta förhindrades under intervjuerna genom att erbjuda respondenten anonymitet samt att de som intervjuades hade lång erfarenhet i jobbet/branschen. Vad det gäller enkäten så garanterades anonymitet. Det frågades efter företagets ekonomiansvarig som inte bör känna sig påverkad av vilken inställning chefen har. Det tredje hotet handlar om graden av standardisering av enkät/intervjuformulär. Enkäten var standardiserad med fasta svarsalternativ och bör på sätt minska risken för fel. Intervjuerna var av typen semistrukturerade och en öppen dialog fördes med respondenten vilket kan öka risken för misstolkningar. Trots vissa reservationer anses en god reliabilitet ha

uppnåtts och sannolikt hade "samma" resultat erhållits om någon annan genomfört samma undersökning eller den gjorts vid ett annat tillfälle.

2.3.3 Bearbetningsfel

Bearbetningsfel uppstår när primärdata bearbetas på ett sådant sätt att man drar fel slutsatser av det. Exempel på bearbetningsfel är "hanteringsfel", d.v.s. fel i överföring från frågeformulär till bearbetningsbar data. Ett annat exempel är analysfel som kan uppstå genom felräkningar, feltolkningar eller olämpliga analysmetoder (Eriksson, Wiedersheim, 2001:158)

All inmatning har skötts manuellt så det finns en viss risk att den mänskliga faktorn bidragit till missvisande svar. Dock har materialet i form av enkäten noga sparats efter varje respondent och i efterhand har det kunnats kontrollera de svar som inkommit. Beträffande intervjuerna så har dessa sparats genom bandning för att underlätta analys och bearbetning men också som en kontroll för att undvika eventuella bearbetningsfel

2.3.4 Kritisk granskning av det empiriska materialet

När man samlar in primärdata till en uppgift ställer det mycket stora krav på den som genomför undersökningen. Det finns en viss risk att författarna blivit färgade av utbildningen (revisorsprogrammet) och på detta sätt frågorna blivit missvisande. Det valdes att inte förbereda respondenterna vare sig beträffande enkäten eller till intervjuerna. På detta sätt blir respondenten varken påverkad av andra eller har möjlighet att sätta sig in i den debatt som nu förs ganska flitigt i svenskt näringsliv. En viss risk finns härmed för så kallad intervjuareffekt, att det mellan intervjuare och respondent uppstår någon form av samspel och att detta kan ge utslag i resultaten på ett inte önskvärt sätt. Däremot kunde det erhållas mer spontana och personliga svar genom att inte förbereda respondenten (Eriksson, Wiedersheim, 2001:158)

Vidare finns det i primärdata en risk för eventuella respondentfel, dvs. att den som svarar kan inte eller vill inte ge riktiga svar. Detta är alltid en risk och för att minimera risken för slarvigt ifyllda formulär så ringdes respondenten upp. En risk som dykt upp

är den okunskap om vad revision faktiskt innebär. Många av respondenterna verkar inte riktigt veta vad revisorn gör och härmed finns en viss risk att en del av frågorna borde ha utformats bättre då ingen hänsyn tagits till hur pass insatt respondenten är. Det finns även en risk för instrumentfel, d.v.s. enkäten eller intervjufrågorna har felformulerade frågor, fel ordningsföljd med mera. (Eriksson, Wiedersheim, 2001:158)

3 Teori

I detta kapitel redogörs för centrala begrepp som revisionens syfte, revisionens värde, revisorns roll och redovisningens funktion. Avslutningsvis sammanfattas den debatt som i dagsläget pågår om revisionsplikten.

3.1 Revision

3.1.1 Bakgrund

Ordet revision kommer från det latinska ordet "revidere" som betyder att se tillbaka. I det svenska språkbruket finner man ordet använt ensamt och i sammansättningar såsom internrevision och räkenskapsrevision. (Moberg, 2003:30) FAR:s definition har följande lydelse:

"Revision är att med en professionell skeptisk inställning planera, granska, bedöma och uttala sig om årsredovisning, bokföring och förvaltning." (FAR:s Revisionsbok, 2004:13)

Ur denna definition kan de centrala grundelementen kring revision sammanfattas, enligt Moberg. Men vad som inte framkommer är att revisionen skall genomföras av en revisor som är oberoende. (Moberg, 2003:31)

Alla aktiebolag måste enligt Svensk lag ha en auktoriserad eller godkänd revisor för revisionen enligt aktiebolagslagen 9 kap 1 §.

3.1.2 Revisionens syfte

Revisionens syfte i aktiebolag framkommer bl.a. i 10 kap. 3 § ABL. Här skall revisorn med god revisionsned kontrollera bolagets årsredovisning, bokföring samt styrelsen och verkställande direktörens förvaltning. Som vägledning för vad god revisionsned innefattar följer svenska revisorer i dagsläget Revisionsstandard i Sverige (RS). Att följa god revisionsned innebär att revisorn, med utgångspunkt i begreppen *väsentlighet* och *risk*, skaffar sig tillräckliga underlag för sina uttalanden. (FARS

Revisionsbok, 2004:22ff) I aktiebolag svarar inte aktieägarna för bolagets skulder, det är därför av största vikt att bolagets ekonomiska ställning och resultat redovisas på ett korrekt sätt. (Moberg, 2003:31)

Revisionen i Sverige anses inte bara utföras för ägarnas intresse. Den är även till för kreditgivare, leverantörer, kunder, anställda, borgenärer samt stat och kommun. (Thorell, Norberg, 2005) Dessa olika intressenter har ofta olika informationsbehov. (Smith, 2000:17) Ägarna exempelvis använder informationen för beslut om kvarvarande av andelsaktier och även för att utvärdera ledningens arbete. Kreditgivarna använder sig av att bedöma risker i vid förfrågan om utlåning av kapital till sökande företag. Då gäller det att ta ställning till företagets ekonomiska situation och kommande lönsamhetsutvecklingen. (Smith, 1997:18ff) Enligt FAR skulle dessa intressenter vara tvungna att anlita egna kontrollanter för att få reda på om de kan lita på företagen i fråga om det inte fanns revisorer som gjorde detta jobbet. (FAR:s Revisionsbok, 2004:14)

Ett annat syfte med revisionen är att man vill förhindra ekonomisk brottslighet, enligt Dan Brännström. Sverige är ett land med höga skatter och detta medför då att riskerna för skattefusk ökar. Revisorns närvarande och arbete minskar således dessa risker och omedvetna fel vid skattehanteringen. (Balans, 2005:33)

Det finns krav på att revisorn skall vara oberoende när denne utför revision. Kravet på oberoende tjänar till att säkerställa att revisionen ger ökad tilltro till granskningen. (Diamant, 2004:21) Oberoendehot kan uppstå t.ex. om revisorn sköter bolagets bokföring eller säljer konsulttjänster till bolaget, samtidigt som han skall revidera det. (Moberg, 2003:79f)

3.1.3 Revisionens kostnader

Enligt Thorells och Norbergs undersökning är kostnaderna, lågt räknade, för att revidera ett mikroföretag ca 10 000 kr. De samhällsekonomiska kostnaderna uppgår till minst 2 miljarder per år och dessa lär öka i takt med nya revisionsstandarder.

3.1.4 Revisionens värde

Enligt FAR så har alla intressenter en direkt eller indirekt nytta av revisionen. En grundsten för revisionen är att den skall vara relevant, detta innebär att den skall vara sanningsenlig och vara grund för beslutsfattande. (Smith, 2000:25) Vidare enligt Smith skall informationen vara tillförlitlig och detta fås genom god validitet och verifierbarhet. Att sedan denna information i form av revisionen skall vara jämförbar både mellan företag och över tid är väldigt viktigt, exempelvis för investerare. (Ibid. sid. 31)

3.2 Yrkestitlar

3.2.1 Bakgrund

Enligt kapitel 10 1 § i aktiebolagslagen måste redovisning i alla aktiebolag alltid av minst en utomstående revisor granska riktigheten och fulländigheten. Enligt revisorslagen innebär det att revisorn – på grund av en lag, en stadgebestämmelse hos klientföretaget eller ett avtal – granskar förvaltningen eller den ekonomiska informationen och lämnar en rapport om denna granskning. (FARS Revisionsbok 2004:107)

Varje svenskt företag svarar för sin egen redovisning. Ofta kan denna redovisning vara komplex och man överlåter då det praktiska arbetet åt en redovisnings- och/eller dataservicebyrå. (Samuelson, Magnusson, 1986:109)

3.2.2 Revisorns roll

När allmänheten talar om ordet revisor är det viktigt att man är medveten i vilken betydelse titeln används. Ganska ofta används den om personer som egentligen borde kallas något helt annat, ofta redovisningskonsulter. Det svenska ordet "revisor" kommer från det engelska ordet "accountant" som egentligen har en mycket mer vid innebörd (FARS Revisionsbok 2004:14).

Revisorn väljs på bolagsstämman. Enligt Sveriges rikes lag 3 § ABL 10 kap definieras revisorns uppgift som följande:

” Revisorn skall granska bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god revisionsred kräver. Om bolaget är moderbolag, skall revisorn även granska koncern- redovisningen och koncernföretagens inbördes förhållanden.”

Dessa uttalanden sker i det enda offentliga dokument som revisorn avger, revisionsberättelsen. Här skall även en revisorspåteckning på årsredovisningen göras. En revisionsberättelse kan aldrig vara en garanti för att allt står rätt till. Revisorn ska genom planering och genomförande av revisionen i rimlig grad ha försäkrat sig om att det inte råder några väsentliga avvikelser. Själva granskningsprocessen måste utföras enligt god revisionsred. Om revisorn av något skäl tvingats avstå från god revisionsred skall detta klart framgå. Samvete, kunskap, erfarenhet, omdöme och noggrannhet hos varje enskild revisor kan sägas utgöra god revisionsred. (FARS Revisionsbok, 2004)

Revisorn intar också andra roller till sin klient. Rådgivning är en stor del av revisorns yrkesroll såväl till revisorns klient som till utomstående klienter, vi pratar då om fristående rådgivning. Denna rådgivning är strikt styrd av lagbestämmelser och god yrkesred och får aldrig riskera revisorns självständighet och opartiskhet i revisionsverksamheten. Revisorn är många gånger den närmaste rådgivaren och en kunnig och erfaren utomstående person att ta hjälp av. På så sätt fungerar ofta revisorn som ett ”bollplank”. Revisorn lämnar alltså råd till sin klient men får aldrig vara med och fatta några beslut. På detta sätt måste det alltid vara klart hur ansvaret fördelas mellan företagsledare och revisor. Självständigheten och opartiskheten brukar utmynna i fem olika risker för revisorn: Självgranskningshotet, partställningshotet, egenintressehotet, skrämselhotet, vänskapshotet. (FARS Revisionsbok, 2004:107).

3.2.3 Revisorns rapporteringar

En revisor skall i ett aktiebolag också i revisionsberättelsen anmärka på om han funnit att bolaget inte har fullgjort sin skyldighet rörande skatter och avgifter enligt 10 kapitlet 31 § ABL. Syftet är med denna rapporteringsskyldighet ett säkerställande av att skattesystemet fungerar effektivt. (Proposition 1984/85:30, sid. 11) Sedan 1999 är

revisorer skyldiga att rapportera vissa iakttagelser rörande brott till styrelsen och att anmäla misstankar om brott till åklagare enligt 10 kap. 38-40 §§ ABL. Anledningen till att anmälningsplikt infördes var att revisorn på grund av tystnadsplikten tidigare hindrades från att vidareföra information till polis och åklagare om styrelse inte vidtog åtgärder när revisorn påpekat oegentligheter. (Prop.1997/98:99, sid. 148) Gemensamt med dessa krav och rapport om penningtvätt är att de tillgodoser samhällsintressen. Rapporteringskraven avseende penningtvätt följer av 2001 års EG-direktiv.

3.2.4 Redovisningens funktion

Redovisning är i dagligt tal synonymt med bokföring. Den datoriserade bokföringen som råder idag bygger på ett mycket gammalt system som presenterades första gången redan på 1400talet av en franciskanermunk vars namn var Luca Paciolo. Bokföringens syfte kan sägas vara ett tillgodose företagets intressenter med aktuell ekonomisk information och dess verksamhet och resultat. Viktigt att känns till är att redovisningen inte bara måste tillgodose marknadens krav på information utan också företagsledningens behov av beslutsunderlag. En vanligt förekommande definition på redovisning är följande: *"Ett system vari man registrerar, bearbetar och rapporterar information som skall underlätta beslut i ekonomiska frågor"* (Bohlin, 1992)

Redovisningen skall alltså återspegla ett företags resultat. Ett resultat avser alltid en viss period, ett år, en månad eller kanske ett kvartal. Resultatet utgör således en skillnad mellan periodens intäkter och kostnader och presentationen åskådliggörs i en resultatrapport eller resultaträkning. Idag använder sig företagen av automatkonteringar för att exempelvis fördela avskrivningar månadsvis eller för att löpande periodisera varukostnader, allt i enlighet med att intressenterna kräver betydligt mer av företagens resultatrapporter. Redovisningen kommer alltid att återspegla ett företags ekonomiska ställning vid en given fast tidpunkt. Presentationen utgörs av en balansrapport eller balansräkning. (Johansson, 2001:53)

Företagen affärsredovisning styrs av en omfattande lagstiftning och mest inflytelserik är bokföringslagen. Lagen syftar till att skapa ett grundläggande, generellt och

enhetligt regelsystem för all redovisning. En ny lag kom 1 januari år 2000 som är mer anpassad till modern teknik och internationella förändringar. Tillsammans med bokföringslagen och årsredovisningslagen är begreppet "god redovisningssed" ett centralt begrepp som i praktiken styr hur företagens redovisning sköts. Syftet med god redovisningssed är att se till att informationen i form av redovisningen skall vara begriplig och möjlig att tolka för företagets alla intressenter. *"God redovisningssed kan sägas utgöra praxis för hur den ekonomiska redovisningen skall skötas"* Bokföringsnämnden (BFN), FAR och Redovisningsrådet (RR) är alla institutioner som löpande avger yttranden som fastställer god redovisningssed. Det som betraktas som god redovisningssed förändras alltså över tiden. Revisorer, ekonomichefer och andra som arbetar med redovisning måste på så sätt kontinuerligt hålla sig informerade om utvecklingen av god redovisningssed. Företagens redovisning grundas och regleras av övergripande principer som förväntas göra redovisningen lättare och mer begriplig för företagets intressenter.

I alla aktiebolag måste den löpande redovisningen utmynna i en resultat- och balansräkning med tillhörande bilagor. Detta skall vara färdigställt senast 6 månader efter räkenskapsårets utgång. Årsbokslutet måste vara presenterat på svenska, dateras och skrivas under av den/de bokföringsskyldiga. Kraven på en årsredovisning finner man i årsredovisningslagen. Denna årsredovisning skall upprättas, undertecknas av samtliga styrelseledamöter och av den verkställande direktören samt offentliggöras inom 6 månader efter räkenskapsårets utgång. Vidare skall denna lämnas till revisorerna för granskning minst en månad före ordinarie bolagsstämma. (Johansson, 2001:175)

3.2.5 Auktoriserad redovisningskonsult

I takt med att kraven från företagets intressenter ökar och en debatt förs om att revisionsplikten kanske är på väg att avskaffas för små och medelstora aktiebolag så ser redovisningsbranschen ljusare på en sådan framtid. I dagsläget läggs mycket av redovisningen hos redovisningsbyråer men en hel del sköts också av speciella avdelningar på revisionsbyråerna. För att om möjligt stärka sin kompetens, framtidsutsikt och tydligare yrkesroll har SRF infört begreppet auktoriserad redovisningskonsult. För att bli kallad auktoriserad redovisningskonsult är ett medlemskap i SRF ett måste. Tanken med auktorisationen är att vidareutveckla och

förmedla erfarenheter som på så sätt ökar kompetensen. Vidare hoppas man med aktualiserade utbildningar sporra till utveckling. För att bli kallad auktoriserad redovisningskonsult kommer en del regler att ställas. För nyutexaminerade kommer det att krävas motsvarande 3 års relevant praktik på en redovisningsbyrå eller revisionsbyrå. Utbildningsmässigt kommer man att kräva motsvarande SRF:s kurs "högre redovisningsekonom" eller tre terminers eftergymnasiala studier i relevanta ämnen alternativt en redovisningskonsultexamen enligt SRF:s regi. Vidare krävs en obligatorisk seminariedag om kvalitetsarbete och konsultens ökade ansvar i samband med auktorisationen. Regler som styr personer redan verksamma inom redovisning som vill ha vidare information hänvisar vi till SRF. Den 1 januari 2009 ska alla SRF medlemmar vara auktoriserade. (<http://www.srfkonsult.se/>)

Revisorerna delar man inte samma uppfattning som SRF. Initiativet sägs vara positivt men kritiken riktas mot titeln. Som argument menar man att i dagsläget har fortfarande många svårt att särskilja redovisning från revision och många använder begreppet "revisor" även om redovisningskonsulten. Att sedan välja en titel så pass nära "auktoriserad revisor" tycks vara olyckligt för alla, enligt FAR. (http://www.balans.far.se/mag/balans.far.se/dircode/docs/4_article_95.pdf)

3.3 Regler om revision och definitioner av små aktiebolag

3.3.1 EG-rättens regler om revision

EG har utformat ett antal förordningar, direktiv och rekommendationer på bolagsrättens område. Artikel 51 i EG:s fjärde bolagsdirektiv föreskriver obligatorisk revision av företagets årsbokslut och granskning av förvaltningsberättelsen. Direktiven är tillämpliga på aktiebolag eller motsvarande. Medlemsländerna har dock rätt att undanta småföretag från revisionsplikt. För att ett företag skall kunna undantas måste två av tre gränsvärden understiga direktivens utsatta gränsvärden. Dessa är högst 50 anställda, 7,3 miljoner euro (ca 66 miljoner SEK) i omsättning och 3,65 miljoner euro (ca 33 miljoner SEK) i balansomslutning. (www.europa.eu)

3.3.2 Sveriges definition av små AB

I Sverige finns idag ingen definition på redovisnings- och revisionsområdet av småföretag. Skall man gå efter EG-rätten direktiv så är ca 97 procent av alla aktiebolag i Sverige så kallade "små företag". (Balans, Mars 2005)

Reglerna som finns på detta område är de svenska gränsvärdena i årsredovisningslagen (ÅRL). Här kommer de så kallade 10/24-reglerna i fråga, vilket innebär att företag med färre anställda än 10 och under 24 miljoner SEK i omsättning inte behöver lämna vissa upplysningar. Lagstiftningen innehåller ingen definition av medelstora företag. Som svar på EG-rätten direktiv har Justitiedepartementet lämnat in förslag till ändringar i existerande gränsvärden. Förslaget innebär att man skall anpassa sig till EU:s regler med tre gränsvärden, varav högst ett får överskridas för att ett bolag skall tillhöra gruppen *mindre företag*. Sverige har valt högst 50 anställda, 50 miljoner SEK i omsättning och 25 miljoner SEK i balansomslutning, alltså utnyttjas inte EU:s maxvärden, detta enligt Justitiedepartementet promemoria. Det finns en annan benämning som har blivit mer eller mindre vedertagen i dessa diskussioner idag som stiftades av Thorell och Norberg i Revisionsplikten i små aktiebolag som gjordes i mars 2005. Här använder man sig av en definition som de kallar mikroföretag, det är företag med en omsättning som understiger 3 miljoner kronor.

Det finns idag ca 250 000 aktiebolag i Sverige enligt SCB:s företagsregister. Ungefär 25 procent av dessa har inga anställda eller är vilande bolag. Av övriga bolag är uppskattningsvis 140 – 150 000 så kallade mikroföretag, Det är väl främst denna gräns som diskuteras för slopandet av revisionsplikten i Sverige. (Skattenytt nr. 10 2005:620ff)

3.4 Undantag i medlemsländerna

Förutom de nordiska länderna använder sig samtliga länder som var medlemmar i EU före utvidgningen 2004 av EG-direktivets undantag från revisionsplikten. Dock skiljer sig storleken på företag som exkluderas bland de europeiska länderna. Vissa länder, framför allt Luxemburg, Nederländerna och England, ligger nära gränsen eller utnyttjar maximalt tillåtna gränsvärden. Något som är intressant i detta är att stora länder som Tyskland och Frankrike aldrig har haft full revisionsplikt. Revisorerna i de

sistnämnda länderna är precis som i Sverige skyldiga att rapportera brott i samband med revisionen. Brottsrapporteringen är ett av de viktigaste argumenten i Sverige för att behålla revisionsplikten, men det har inte motiverat revisionsplikt i små och medelstora aktiebolag i andra medlemsländer. (Thorell, Norberg, 2005:11f)

En konsekvens av undantaget från revision är att det kan uppstå en marknad för konsulttjänster till småföretag, som levereras av andra än revisionsbyråer. Detta görs exempelvis i Tyskland där mindre bolag ofta anlitar en kvalificerad redovisnings- eller skattekonsult som sköter löpande bokföring, årsredovisningen och skattedeklarationer med mera. (Ibid. s.12)

I Norden krävs det revision i samtliga aktiebolag oavsett storlek. Detta kan ha att göra med att vi i Norden har stora likheter i aktiebolagsrätt. Danmark är något längre än Sverige i debatten när det gäller slopandet av revisionsplikten. I Finland har det lagts ett förslag om att avskaffa revisionsplikten i små aktiebolag och förslaget är under bearbetning. De föreslagna gränserna för undantagen är:

- Balansomslutning 200 000 euro (1,8 miljoner SEK)
- omsättning 300 000 euro (2,7 miljoner SEK)
- anställda 5

3.4.1 Avregleringen av revisionsplikten i England

Utvecklingen i England är intressant ur svensk synvinkel av flera skäl enligt Thorell och Norberg i deras undersökning Revisionsplikten i små aktiebolag och i debattartikeln "Går det att försvara revisionsplikten" (Balans, nr 3, 2005) I vilken utsträckning kan effekterna av undantaget i England jämföras med svenska ögon. Finns det någon vägledning för en bedömning av tänkbara konsekvenser av ett upphävande av revisionsplikten för små aktiebolag i Sverige.

Undantag från revisionsplikt infördes år 1993 för de minsta aktiebolagen i England. Gränsvärdena har sedan höjts tre gånger fram till den nu maximala tillåtna EU-gränsen. Undantaget från revisionsplikten bygger på en medveten regleringsfilosofi. Ett argument i filosofin är att minska kostnaderna för små aktiebolag för att stärka deras konkurrenskraft. Regleringsfilosofin har förts fram dels genom "cost-benefit

analys”, där det sägs att om inte nyttan av en tvingande regel kan överstiga de kostnader regeln för med sig så skall den avskaffas. (Department of Trade and Industry, July 2003) Denna kostnad/nytta teori skriver Dag Smith om i sin bok ”Redovisningens språk”. Här skall nyttan av den framtagna ekonomiska informationen överstiga de kostnader som uppstår för framtagandet och användningen. (Smith, 2000:49ff) Regleringsfilosofin bygger vidare på en så kallad ”evidence-based policy making approach”, vilken innebär att regeringspolitik angående regleringar skall kunna motiveras med empiriska data rörande reglernas positiva och negativa effekter (Department of Trade and Industry, Oct 2003, s. 11)

3.4.2 Senaste höjningen av tröskelvärdena i England

På uppdrag av det engelska handelsdepartementet, *Department of Trade and Industry*, gjorde Jill Collis inför den senaste höjningen av tröskelvärdena en undersökning inom ramen för ”evidence-based policy making approach”. Huvudfrågorna i undersökningen var:

- I vilken utsträckning undantaget från revisionsplikt utnyttjades av företagen
- Vilka kostnadsbesparingar som kunde uppnås
- Vilka faktorer som skulle kunna ha en väsentlig påverkan på företagsledningens val att frivilligt välja revision, om tröskelvärdena i England skulle höjas till EU:s maximala värden för undantag. (Thorell, Norberg 2005:26)

De tillfrågade bolagen var de som vid undersökningen vid den aktuella tidpunkten föll under samtliga tre gränsvärden för revisionsplikt enligt EG-direktiven. Vid tidpunkten för undersökningen var gränsen för omsättningen 1 miljon pund. Men utgångspunkt från detta gränsvärde fann Collis att 58 % utnyttjade undantaget från revision. (Collis, 2003:26) Enligt regeringen beräkningar före sista höjningen utnyttjade cirka 569 730 bolag, av cirka 822 000, undantaget år 2001/2002. Detta är då cirka 69 % av bolagen. (DTI, 2004:8) Det viktigaste skälet för undantaget av revisionsplikten var de besparingar för revisionsarvoden som företagen kunde göra. Enligt Collis undersökning kom hon fram till att denna siffra var ca 1000 pund i genomsnitt. (Collis, 2003:28) I undersökningen angav 79 % av de företag som för första gången skulle bli

undantagna från revision, med de nya gränsmåtten, att de skulle vilja ha frivillig revision. (Ibid. s.30)

Diskussionerna kring de negativa effekter p.g.a. undantag från revisionsplikten pågick också i England innan borttaget. Det var samma argument som aktualiserats i Sverige som fel i bokföring, bedrägerier, skattebortfall, brott, negativa effekter på revisionsbranschen m.m. Det finns dock inget empiriskt material som tyder på att dessa farhågor har infriats. (Thorell, Norberg, 2005:31)

3.5 Debatten om revisionsplikt

3.5.1 Bakgrund till debatten

Sverige behandlar stora och små företag likadant. Detta innebär i praktiken att små företag med ingen eller få anställda tvingas bära en administrativ börda som möjligen är hanterbar för de internationella storföretagen med hela staber av ekonomer och jurister, men som blir ogörlig för småföretagen som själv har att sköta sin bokföring.

I Sverige krävs det att en auktoriserad revisor granskar räkenskaper och verifikationer i ett aktiebolag, hur litet det än är och vilken omsättning det än har. (Ström, 2005)

Föreningen Svenskt Näringsliv har tagit upp diskussionen om slopad revisionsplikt. Utgångspunkten är Per Thorells och Claes Norbergs rapport Revisionsplikten i små aktiebolag, mars 2005. Thorell och Norberg har undersökt varför vi i Sverige i detta avseende avviker på ett så markant sätt från omvärlden. Efter att denna rapport presenterades har det pågått en debatt i olika media, bl.a. i Dagens Industri och FAR:s tidning Balans. Svenskt Näringsliv har begärt att justitiedepartementet ska utreda frågan om revisionsplikten i små aktiebolag. De vill att utredningen skall inriktas på att det skall införas en möjlighet till undantag från revisionsplikt. Bakgrunden till Svenskt Näringslivs agerande är att det i stort sett endast är Sverige som har kvar revisionsplikten inom EU. England har under en tioårsperiod stegvis gått mot slopad revisionsplikt för små bolag och har nu nått gränsen för när EU-reglerna hindrar undantag från revisionsplikt. Finland har vissa lättnader för de små

bolagen genom att tillåta en lekmannarevisor i vissa fall. Både Finland och Danmark har förslag om frivillig revisionsplikt på gång.

Svenskt Näringsliv anser att det måste ske förenklingar för företagen, detta kan ske genom vissa regelförändringar. De anser att den regleringsfilosofi som finns i England är en bra förebild för detta. Denna filosofi är en del av ett mer omfattande program som syftar till kostnadsminskningar för små och medelstora företag för att stärka deras konkurrenskraft. Regleringsfilosofin bygger på att nyttan av en regel måste överstiga kostnaderna annars avskaffas regeln. Den bygger även på att alla regleringar skall grundas på empiriskt baserade genomgångar av aktuella områden. Frågan om slopad revisionsplikt för små företag är ett exempel på en regelförändring som bör följas av många fler på olika områden.

3.5.2 Föreningen Svenskt Näringslivs (SN) slutsatser

Sverige har en mer omfattande lagstadgad revision än andra länder, genom att den även omfattar förvaltningsrevision. Innehållet i revisionen är detsamma oavsett storleken på aktiebolaget. SN anser att det krav på oberoende vid revision som är samma för såväl stora som små aktiebolag i Sverige inte skulle uppkomma i ett land som inte har revisionsplikt för små och medelstora aktiebolag. De anser vidare att det måste tas hänsyn till skillnader mellan nyttan av revisionsplikt för olika intressenter. Ägarna och bolagsledningen i mikroföretag är ofta samma person och har ingen nytta av revisionsplikt. De som vill ha revision skulle frivilligt kunna välja den.

Skulle bankerna kräva revision för att lämna kredit kommer denna också till på frivillig väg. Som grund för sina beslut använder banker och leverantörer sig av uppgifter från kreditupplysningsföretag.

Den stora vinnaren bland intressenterna enligt SN är samhället. Förklaringen till detta är att kostnaderna drabbar bolagen. SN skriver även att revisionsplikten inte har någon förebyggande funktion för att förhindra brott.

Skatteverket värdesätter naturligtvis att räkenskaperna är i god ordning. Några offentliga utredningar av nyttan av revision finns inte. SN menar vidare att revisionsplikten inte skulle vara avgörande för kvaliteten på företagens

uppgiftslämnande vid beskattning, detta med tanke på andra länders undantag av revisionsplikten. Det viktiga för skattekontrollen borde framförallt vara att deklarationsuppgifterna och redovisning innehåller så få fel som möjligt.

SN anser att det skulle kunna utvecklas andra kontroller och tjänster som ersätter revisionen. England hade ett krav på en översiktlig revisorsgranskning när undantaget infördes, den avskaffades efter några år då den inte ansågs behövas. I Tyskland finns system med legitimering av vissa rådgivare.

De samhällsekonomiska kostnaderna på cirka 2 miljarder skulle kunna användas till annat för företagen. Svenska småföretag har inte råd att betala för tjänster som inte efterfrågas och som deras konkurrenter i omvärlden är befriade ifrån.

SN säger att vad som behövs är materiella ändringar i det befintliga lagverket för att åstadkomma verkliga regelförenklingar. Slopade revisionsplikt är ett utmärkt projekt att, med den engelska regleringsfilosofin som utgångspunkt, påbörja ett betydelsefullt förenklingsarbete. (Skattenytt nr. 10, 2005:620ff)

3.6 Intressenters och debattörers syn på revisionsplikt

FAR och SRS

Dan Brännström, generalsekreterare i föreningen för revisionsbyråbranschen, FAR, och Martin Johansson, VD i Svenska Revisorssamfundet, SRS, skriver att revisionen är viktig både för överlevnad och för utveckling och bör behållas. De påstår att den svenska revisorn är en tillväxtfaktor för många företag. Detta för att revisorn ofta är med och medverkar till att företagen överlever kriser och får hjälp att utveckla verksamheten. Företagen får också viktiga synpunkter som kan vara av nytta i affärerna. De anser även att revisorn behövs som ett viktigt stöd och bollplank. (Brännström, Johansson, 2005)

Johansson menar att det finns många för och nackdelar med en lagstadgad revisionsplikt. Men efter att ha studerat effekterna av revisionsplikten har Johansson kommit fram till att varken småföretagen, ägare eller andra intressenter vinner på en slopad revisionsplikt. Detta skulle bara leda till att man blir tvungen att kvalitetssäkra

redovisningsinformationen på annat sätt från småföretagen. Enligt Johansson är det främst leverantörerna som drabbas om plikten tas bort då dessa är beroende av kvalitetssäkrad information men inte har någon möjlighet att få fram egen information. De svenska bankerna har egna maktmedel och skattemyndigheten har de möjligheter och resurser som behöver vidtas om revisionsplikten skulle tas bort. Den kostnadsaspekt som Thorell och Norberg pekat på i sin rapport har getts allt för stor tyngdpunkt. Johansson menar att han är osäker på om kostnaderna faktiskt skulle bli lägre, om arvodesfrågan faktiskt är ett större problem i relationen med företagarna. Till sist nämner han nytta och alternativkostnaden för att kvalitetssäkra information från småföretagen på annat sätt. Slopad revisionsplikt skulle enligt Johansson troligtvis medföra att många mindre revisionsbyråer inrättar redovisningsavdelningar vilket skulle påverka de redovisningskonsulter som idag bedriver egen verksamhet i egna byråer. (Johansson, 2005:192f)

Revisionens syfte är att skapa förtroende för förvaltningen och redovisningen av ett företags verksamhet. Detta förtroende underlättar kapitalanskaffning/finansiering och ger därmed förutsättningar för transaktioner mellan företag. Revisionen ska vara ett riskavlyft som minskar riskerna för ett företags intressenter.

Brännström och Johansson skriver att det inte är någon tvekan om att den kvalitetssäkring som revisionen innebär i hög grad medverkar till den höga standarden på företagets redovisning. Revision minskar risken för både medvetna och omedvetna felaktigheter på skatteområdet. De ser med stor oro på SN:s förslag att ta bort det stöd som revisionen innebär för landets småföretag. De tycker att det ska bli enklare att driva företag, inte än mer riskfyllt. (Brännström, Johansson, 2005)

SRF

Mikael Carlson, ordförande i Sveriges redovisningskonsulters förbund, SRF säger att förutsättningen för att småföretagen ska kunna fortsätta att utvecklas är en slopad revisionsplikt. Carlson säger att regelsystemen måste förenklas, detta kan bara ske genom att regelverken anpassas till småföretagarnas miljö. Den allmänna lagstadgade revisionsplikten som finns idag bygger i grunden på behoven hos börsnoterade företag med ägandet separat från driften av verksamheten. Dagens system är bakvänt, småföretagen får i dagsläget anpassa sig efter de rutiner som

finns i storföretagens miljö. Endast ett slopande av revisionsplikten skulle ge möjlighet att låta behoven i småföretagarens miljö styra och utveckla en revision som passar för dessa företag. Carlsson skriver att för externa intressenter kan man säkra en kvalitativ redovisning genom auktoriserade redovisningskonsulter. Den som vill ha revision som en alternativ garant för redovisningskvaliteten kan frivilligt efterfråga det. Han anser inte att skattefusk är ett motiv för revisionsplikt i små företag, utan han anser att denna kontroll borde utövas av skatteverket. (Carlson, 2005)

Skatteverket

Från skatteverkets sida utgår man från att revision utförd av en revisor står för en bättre redovisning tack vare den externa kvalitetssäkringen. Vilhelm Andersson från Skatteverket anser att den svenska revisionstraditionen ger förutsättningar för öppenhet och kvalitet. Andersson säger att Skatteverket inte är motståndare till att se över regelverket för små företag. Däremot anser han inte att revisionsplikten kan tas bort utan vidare. Skälet till detta är att många misstag sker av ren okunskap när företagare knåpar på egen hand. Han anser att revisorn här har en viktig roll att fylla. Det behövs någon sakkunnig som skriver under, det räcker inte för företagare att, som privatpersoner, lova att man på heder och samvete lämnar riktiga uppgifter i sin deklaration. (Balans, nr3, 2005:24)

Kreditgivare

Kreditgivares beslut om kredit grundar sig på både historiska och framtida information, budget och årsredovisning används som informationsunderlag. Personliga relationer och förtroende för kunden måste backas upp av trovärdiga siffror vilket en reviderad årsredovisning ger. Skulle en kund välja att inte lämna en reviderad årsredovisning kan det påverka intrycket av kunden negativt. (Granlund, Lind, 2005)

Politiska partier

Vänsterpartiet anser att revisionsplikten i små och medelstora företag bör behållas. De anser att, oavsett storlek på aktiebolag, det bör finnas kvar för att det är en nödvändig kontrollmekanism.

Socialdemokraterna anser att det finns anledning att ganska snart utvärdera om kravet på fullständig revision i små och medelstora företag bör bibehållas. De kommer att bevaka frågan om revisionsplikt för de mindre bolagen särskilt med avseende på den internationella utvecklingen.

Miljöpartiet har inte diskuterat frågan, då de inte har fått synpunkter från företag om detta.

Kristdemokraterna tycker att revisionsplikten ska tas bort för små och medelstora företag. Behovet av ett undantag blir ännu viktigare med tanke på de skärpningar av reglerna för oberoende revision som är på väg.

Folkpartiet anser att revisionsplikten är överflödigt och att den kan avskaffas. Det är inte relevant att småföretag måste revideras, då revisionen oftast innebär att ägaren kontrollerar sig själv då han är verksam i företaget.

Moderaterna anser att det finns utrymme att luckra upp revisionsplikten för små och medelstora aktiebolag. Regelverket måste förenklas för att det ska bildas fler småföretag och därmed en tillväxt. De anser att Sverige borde följa efter övriga EU-länders undantag som det aktuella direktivet ger utrymme för

Centerpartiet anser att revisionsplikten ska tas bort i små och medelstora aktiebolag. De grundar sina åsikter på dels SN:s rapport som säger att nyttan understiger kostnaden och dels på att övriga EU-länder valt bort lagstadgad revision. De anser att den rådgivning som revisionen i många fall ger skulle kunna ersättas av kvalificerad rådgivning i rollen som redovisningskonsult. (Balans, nr 4, 2005:26)

4 Empiri

I följande avsnitt presenterar vi vårt insamlade material från intervjuerna med redovisningsbyråerna/revisionsbyråerna samt från den enkätundersökning vi genomförde med 101 småföretag i Skåne och Blekinge.

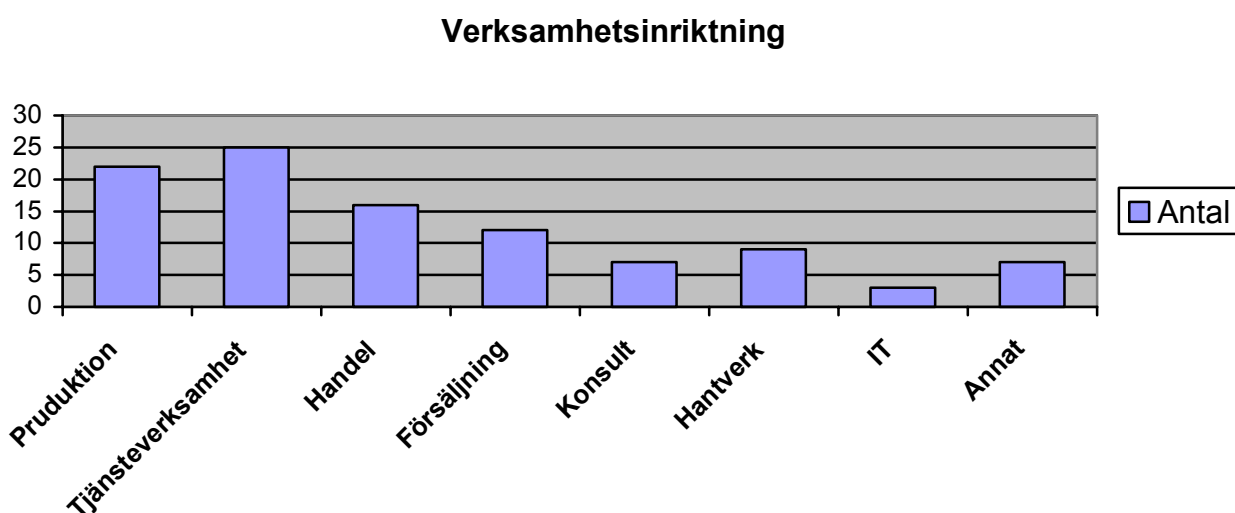
Empirin från intervjuerna är indelad i olika ämneskategorier under vilka våra respondenters svar sammanfattas. Empirin från enkäten framställs genom ett rutsystem som visar på alla företagens svar.

4.1 Enkätundersökningen

4.1.1 Bakomliggande faktorer

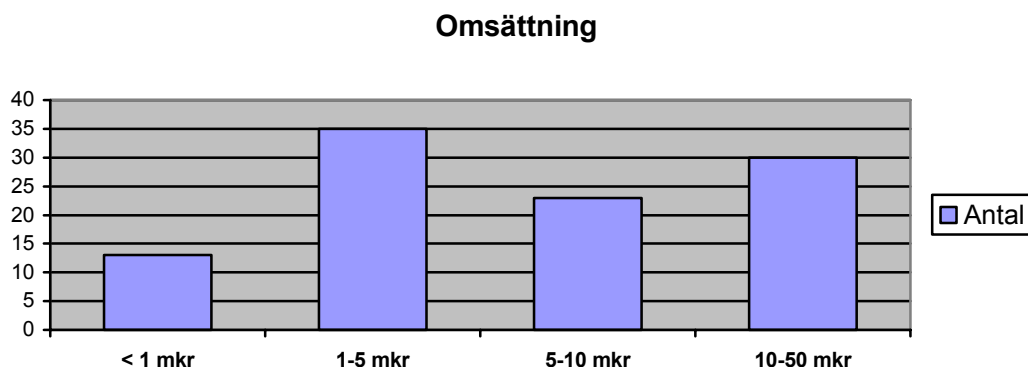
Verksamhetsinriktning, omsättning och antal anställda

Av de 101 respondenter valde vi att dela in dem i 8 kategorier. Drygt 60 % av företagen var verksamma inom produktion, tjänsteverksamhet och handel. Produktion(22), tjänsteverksamhet(25), handel (16), försäljning(12), konsult(7), hantverk(9), IT(3), annat(7).

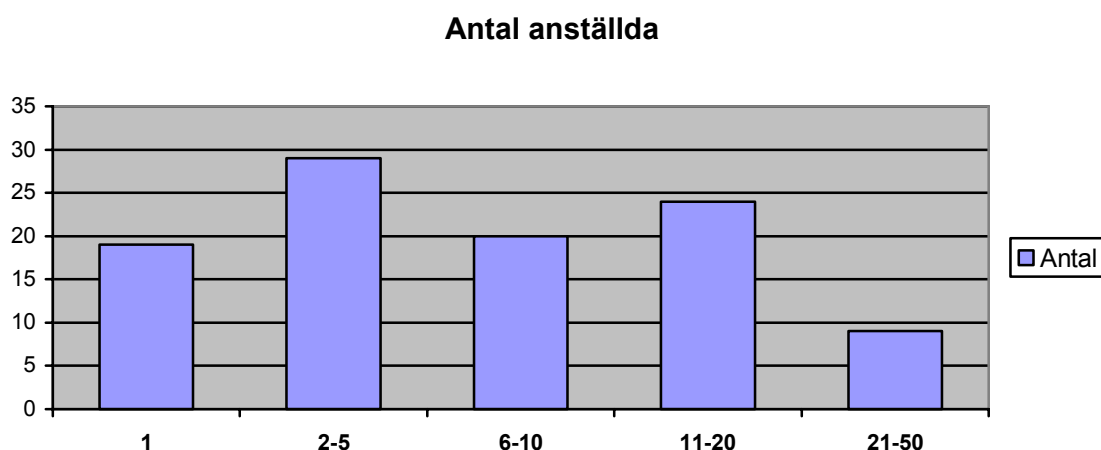
Av företagen så var det 71 stycken som hade en omsättning under 10 mkr.

<1 mkr(13), 1-5 mkr(35), 5-10 mkr(23), 10-50 mkr(30)

Antalet anställda hos företagen var relativt jämt fördelat efter våra svarsalternativ. Utfallet var att 68 st. hade 10 eller färre anställda inklusive ägaren.

1(13), 2-5 (29), 6-10(20), 11-20(24), 21-50(9)

4.1.2 Revisionsplikten

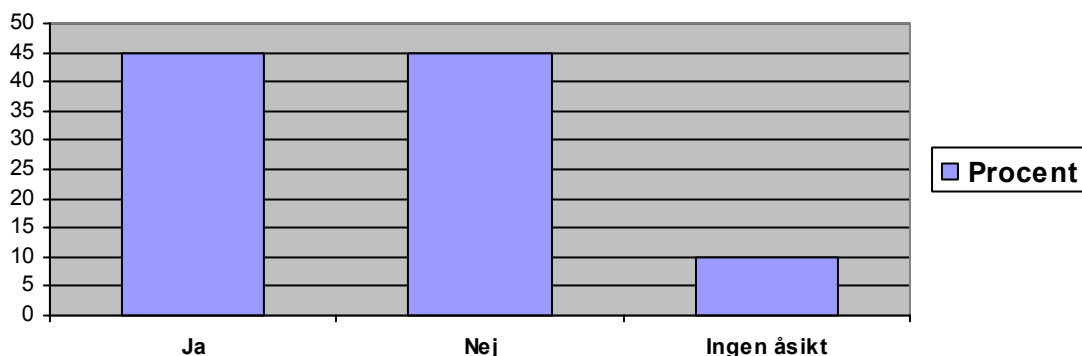
Inställning och vetskap om debatten kring revisionsplikten

Till företagen ställde vi frågan om de var insatta i debatten om att revisionsplikten ska göras frivillig för små aktiebolag. För de som direkt frågade vad vi menade valde vi att förklara med följande mening: *Debatten handlar om att den lagstadgade revisionsplikten för små aktiebolag skall göras frivillig, d.v.s. inte tvingande enligt lag.*

På frågan svarade 29 % att de visste vad debatten handlade om och att de ansåg sig vara mer eller mindre insatta. Hela 71 % var inte insatta och majoriteten av dessa visste inte ens att det pågick en debatt.

Efterföljande fråga var ifall de ansåg att revisionsplikten skall göras frivillig? Utfallet blev att 45 % tyckte revisionsplikten borde göras frivillig, 45 % var emot ett borttagande och 10 % hade ingen åsikt.

Åsikt om frivillig revisionsplikt

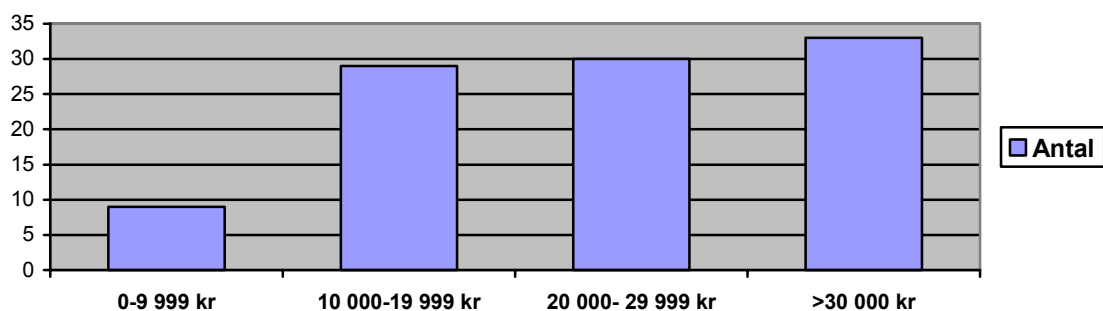
4.1.3 Revisionsbyrå och revisionskostnader

Uppskattning av företagens revisionskostnader per år

På frågan om hur mycket företagen uppskattar sina revisionskostnader till i dagsläget per år var svaren väldigt spridda.

0-9 999 kr(9), 10 000-19 999 kr(29), 20 000-29 999 kr(30), >30 000(33)

Uppskattning av företagens revisionskostnader per år

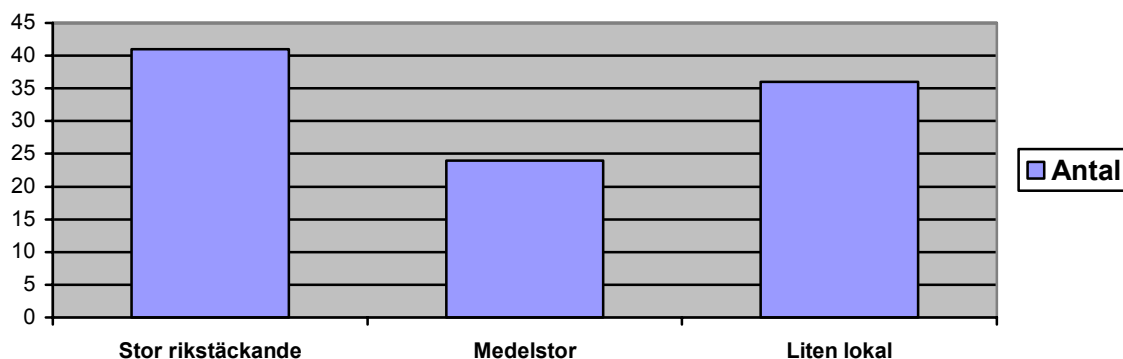

Vilken typ av revisionsbyrå anlitas i dagsläget?

Frågans syfte var att ta reda på hur stor andel som anlidade en stor rikstäckande, en medelstor eller en liten lokal revisionsbyrå. Frågan ställdes för att bilda en uppfattning om vilken sorts företag som anlitar större respektive mindre revisionsbyråer.

Stor rikstäckande(41), Medelstor(24), Liten(36)

Typ av revisionsbyrå som anlitas idag

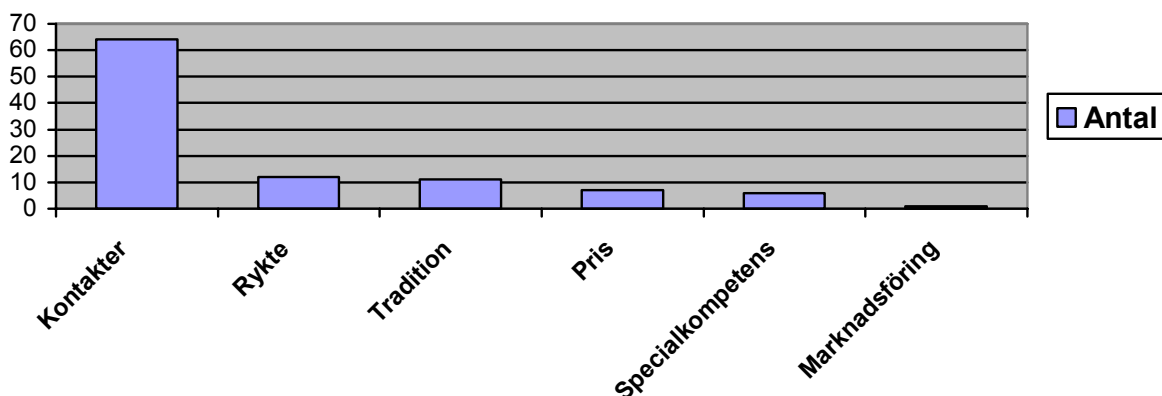

Vad var den avgörande faktorn i valet av den revisionsbyrå ni anlitar nu?

Många gjorde valet av sin revisionsbyrå på samma grunder, nämligen kontakter.

Kontakter(64), Specialistkompetens(6), Rykte(12), Pris(7), Marknadsföring(1), Tradition(11)

Valet av revisionsbyrå utgjordes av följande

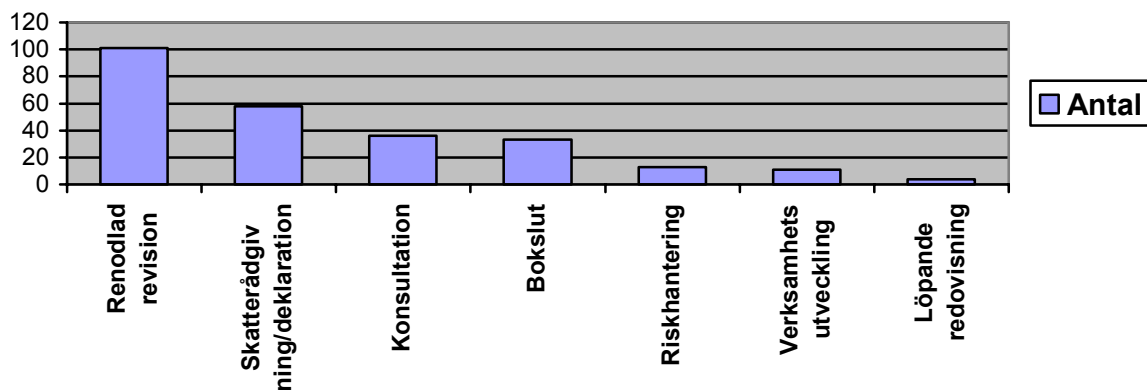
4.1.4 Tjänster från revisions och redovisningsbyråerna idag

Vad består de tjänster ni anlitar från er revisionsbyrå av idag?

Förutom den rena revisionen så utnyttjar mer än hälften av alla tillfrågade företag skatterådgivning och deklaration. Ungefär en tredjedel tar även hjälp med konsultation och bokslut. OBS märk att företagen kan kryssa i flera alternativ.

Renodlad revision(101), Skatterådgivning/Deklaration(58), Riskhantering(13), Löpande redovisning(4), Bokslut(33), Verksamhetsutveckling(11), Konsultation(36)

Vilka tjänster anlitas från revisionsbyråerna

Vilka tjänster kommer ni att efterfråga från revisionsbyråerna om revisionsplikten tas bort?

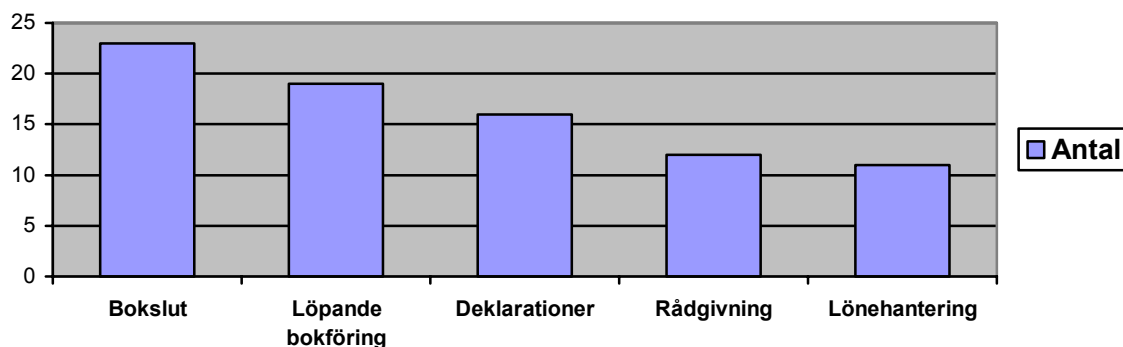
Av respondenterna svarade 68 att de kommer efterfråga samma som idag. 18 skulle inte fortsätta anlita någon revisionsbyrå överhuvudtaget och 5 kommer att efterfråga endast revisionen.

Anlitar ni en redovisningsbyrå idag och vad består de tjänster av i så fall?

Av respondenterna anlitar 28 % idag en redovisningsbyrå, vid sidan om revisionen, för ekonomisk hantering i företagen. Dessa tjänster består av följande: OBS märk att företagen kan kryssa i flera alternativ.

Bokföring(19), Lönehantering(11), Bokslut(23), Deklarationer(16), Rådgivning(12)

Vilka tjänster anlitas från redovisningsbyråerna

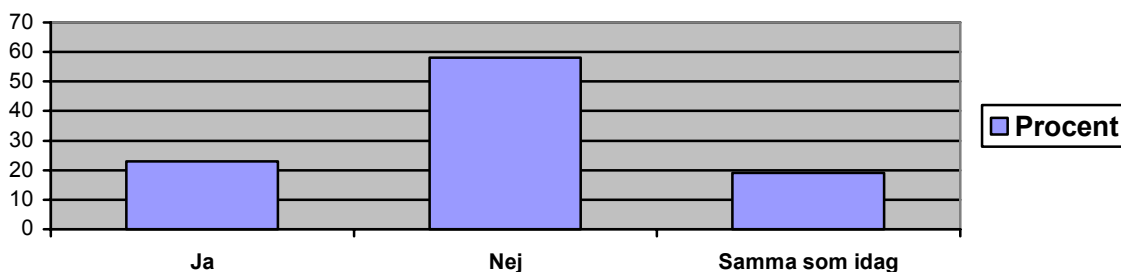

4.1.5 Avslutande frågor

Ökad efterfrågan av redovisningsbyråerna vid frivillig revision

På frågan om företagen kommer efterfråga fler tjänster av redovisningsbyråerna om revisionsplikten görs frivillig svarade 19 % att de kommer anlita samma tjänster som idag, 23 % kommer att efterfråga fler tjänster medan 58 % inte kommer efterfråga mer än idag.

Om revisionsplikten görs frivillig kommer ni då att efterfråga fler tjänster av redovisningsbyråerna än i dagsläget?

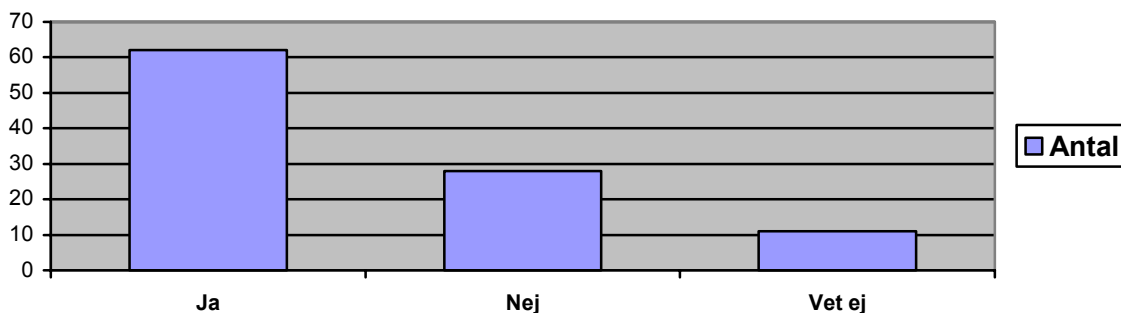

Kommer företagen att fortsätta med revisionen vid lagändring?

Företagen svarade enligt följande:

Ja(62), Nej(28), Vet ej(11)

Kommer ni att fortsätta med revision om revisionsplikten görs frivillig?

4.2 Intervjuer med revisionsbyråerna

4.2.1 Inledande frågor

Revisionsbyrån SET

Hans Westberg arbetar på SET i Malmö. Han har arbetat 10 år i branschen inom samma företag. Auktoriserad Revisor har Hans varit sedan 2002. Hans uppskattar att ungefär 50 % av hans klienter är så kallade småföretag. Några börsbolag som klienter har han inte. Hans uppfattar sin huvudsakliga roll jämte sin klient som ren revision med revisionsnära tjänster som skattefrågor, deklarationer och bokföring. För sådana tjänster som inte ren revision innebär tar han hjälp av en anställd redovisningskonsult på byrån.

Nya klienter får han till största del genom kontakter och referenser. Hans aktar sig för klienter som frågar för mycket över priset. Dessa inger problem redan i inledningsfasen.

Revisionsbyrån Öhrlings PriceWaterHouseCoopers

Bengt-Göran Andersson arbetar på Öhrlings PWC i Kristianstad. Han har arbetat i branschen sedan 1976. Han startade sin karriär i Malmö men startade så småningom upp kontoret i Kristianstad. Auktoriserad Revisor har han varit sedan 1982.

Av koncernens 50 000 klienter räknas cirka 90% som småföretag eller 10/24 bolag som Bengt antyder. Av Bengts cirka 300 klientuppdrag är 200-250 företag aktiva medan ett femtiotal är så kallade vilande bolag. Vilande bolag används som namnskyddande i väntan på en eventuell nystart.

Bengts huvudsakliga roll gentemot sina klienter är revision som kan delas in i 3 olika undergrupper, vilket ger olika sätt att hjälpa sin klient på, 1) samarbete med redovisningsbyråer, 2) kombiuppdrag 3) endast en pärm med insatt papper inkommer till byrån. Öhrlings egna redovisningsavdelning tar hand om detta och sköter allt.

Revisionsbyrån Deloitte & Touche

Robert Johansson arbetar på Deloitte & Touche i Malmö. Han har arbetat 4 år i branschen varav dom 2 första på Andersson i Stockholm innan han började på kontoret i Malmö. Robert uppskattar småföretagen till cirka 70 % där definitionen

småföretag ligger kring 50 anställda. Roberts huvudsakliga uppgift är att vara ute hos klienterna och granska, upprätta årsredovisning samt deklarationer.

Revisionsbyrå Andersson & Ström

Kerstin Andersson har arbetat i branschen i 25 år. Eget företag har hon drivit sedan 1997. Kerstin är godkänd revisor. Kerstins och byråns klienter är mestadels småföretag, uppskattningsvis ungefär 90%. Kerstin tillhandahåller ren revision till sina klienter med en mycket liten del kombinerande uppdrag.

4.2.2 Respondentens allmänna åsikter om revisionsplikt

Revisionsbyrå SET

Hans menar att den lagstadgade revisionen visst ger intäkter till byrån men lika viktigt är det bollplank som uppstår mellan klient – byrå. En årsredovisning kommer alltid att behövas för företagets intressenter men om den i framtiden kommer att granskas av revisionsföretagen eller inte, det är han inte alldeles säker på.

Hans är negativ till slopandet av revisionsplikten. Det finns en orsak med bolagsformen aktiebolag och det är det personliga ansvar som föreligger. Bättre är i så fall att inrätta en ny bolagsform för småbolagen där ingen lagstadgad revision krävs.

Hans tror att uppfattningen om revisionsplikten är väldigt låg hos sina klienter. Många tycker revisionen är till nytta men det kommer alltid att finnas klienter som hellre hade sett den bortskaffad. Hans menar att inställningen till revision beror väldigt mycket på kontakten mellan revisor och klient.

Om revisionsplikten trots allt görs frivillig skulle en gräns för vilka bolag som inte skall omfattas av plikten dras kring de bolag med ungefär en miljon i omsättning, dvs. enmansbolag och vilande bolag.

Revisionsbyrå Öhrlings PriceWaterHouseCoopers

Bengt anser att revisionen är bra och högst betydelsefull även för de minsta klienterna. Den ger ordning och reda och syftar till att tillgodose intressenter med betydelsefull information om företagets finansiella situation. Bengt betonar särskilt det ansvar för kontrollen som man faktiskt har som revisor.

Den inställning klienter har av revisionen beror väldigt mycket på den inställning klienten har till revisorn. För många kan den nog ses som bara en kostnadspost då redovisningsfirman har all löpande kontakt med klienten och klienten inte ser vilket arbete som faktiskt föreligger innan revisorn kan skriva på revisionsberättelsen. För att minimera risken för sådana problem försöker Bengt alltid träffa klienten minst en gång om året. Bengt tror att en del är direkt emot revisionsplikten medan merparten av klienterna kommer vilja att behålla revisorn dels för den kvalitetsstämpel som revisorn ger samt det bollplank som uppstår mellan revisor – klient.

Om revisionsplikten trots allt görs frivillig bör kanske en gräns dras vid 10 anställda, eller kopplat till omsättning, menar Bengt. Det borde bero på vilken verksamhet man bedriver med, handel/produktion? Exempelvis kan 3 anställda vid en bilfirma utan problem ha en omsättning på över 50 miljoner om året. De allra minsta enmansföretagen har Bengt en viss förståelse för och kanske borde dessa förbises en revisionsplikt.

Revisionsbyrån Deloitte & Touche

Robert menar att den lagstadgade revisionen är ett skydd för företagets intressenter, exempelvis förväntas stat få in skatter, leverantörer få betalt osv. Robert ser öppet på ett eventuellt slopande av revisionsplikten för små aktiebolag. Men kreditgivare kommer alltid att kräva någon form av säkerhetsställelse från revisionsbyråerna. En risk att vissa banken väljer vissa revisionsbyråer kan uppstå, menar Robert. Eventuellt kan man inrätta en egen avdelning på banken som granskar siffrorna.

Robert har ingen direkt uppfattning om hur inställningen till revisionsplikten är hos hans klienter. Det är i alla fall ingen diskussion som förs i dagslägen mellan klient – byrå. Om revisionsplikten görs frivillig kunde en gräns ha dragits vid 5-10 anställda med en omsättning på 5 miljoner, menar Robert.

Revisionsbyrån Andersson & Ström

Kerstin betonar vikten av rådgivningen mellan klient – byrå. Den är lika betydelsefull som själva revisionen. Kerstin vill framstå som ett bollplank till sin klient. Kerstin har en blandad inställning till sloandet av revisionsplikten. Egentligen är regelverket för de allra minsta bolagen alldeles för omfattande. Det skulle finnas en annan bolagsform mellan aktiebolag och enskild firma.

Kerstin anser att inte alla kan skilja på revision och revisionsnära tjänster. Många personer vet inte vad dom ger sig in i när dom startar upp ett aktiebolag.

4.2.3 Respondentens åsikt om effekterna av en slopad revisionsplikt

Revisionsbyrån SET

Enligt Hans kommer skattefrågor alltid att efterfrågas från småföretag även om det skulle bli ett slopande av revisionsplikten. Hans är också övertygad om att redovisningsbranschen ser utvecklingen som väldigt positiv. Hans tror att revisionsbranschens intäkter kommer att minska och redovisningsbranschen intäkter kommer att öka. De stora redovisningsbyråerna blir vinnarna medan de små kommer att förlora. De större besitter mer kompetens och bör kunna konkurrera med revisionsbyråerna.

Hans är övertygad när han talar om att krav kommer alltid att ställas mot småföretag även om plikten tas bort. Bankerna kommer alltid att kräva någon typ av säkerhet.

Revisionsbyrån Öhrlings PriceWaterHouseCoopers

Bengt tror att åtminstone hälften av klienterna kommer att fortsätta anlita revision trots ett borttagande av revisionsplikten. Ungefär 20-25 % av klienterna tror han faller bort helt medan en del stannar kvar och köper tjänster som bokslut, deklarationer, årsredovisning och rådgivning. De som i dagsläget anlitar en redovisningsbyrå kanske slopar revisionsplikten medan de som i dagsläget inte har en redovisningsbyrå med största sannolik blir kvar i revisionsbyrån. Större klienter kommer alltid att behöva revision och kommer inte att påverkas. Bengt är säker på att redovisningsbranschen kommer att vinna på ett borttagande och uppskattar att redovisningsbyrån kanske tar 20 % av revisionsbranschens klienter vid ett borttagande av revisionsplikten. De stora förlorarna blir revisionsbyråerna. Rent ekonomiskt vinner småföretagen allra mest som slipper plikten. Stora redovisningsbyråer kommer att ta över en del av intäkterna då dessa besitter mer kompetens än mindre redovisningsbyråer. Även de mindre revisionsbyråerna lever farligt då dessa oftast har mindre klienter som kanske väljer att slippa revision. De större som oftast har större klienter kommer inte att påverkas alls i samma utsträckning.

Revisionsbyrån Deloitte & Touche

Robert är övertygad om att de flesta kommer att fortsätta anlita en revisionsbyrå trots ett borttagande av revisionsplikten. Många ser revisionen som en hjälp och revisorn fungerar som ett bollplank med klienten. Robert tror att det kan finnas en risk att revisionsbyråerna tappar en del klienter på redovisningsbranschens bekostnad. Men för egen del tror Robert inte att Deloitte i Malmö kommer att påverkas nämnvärt då dom mest har större klienter som inte kommer omfattas av ett borttagande av revisionsplikten. De små revisionsbyråerna kommer att förlora mest på avskaffandet då dessa mest har mindre klienter. Robert tror att små revisionsbyråer kan fortsätta konkurrera genom att erbjuda klienterna mer rådgivning och konsulttjänster.

Revisionsbyrån Andersson & Ström

Kerstin är övertygad om att ett krav från intressenterna mot företaget alltid kommer att finnas. Rådgivning och upprättande av bokslut kommer alltid att finnas kvar. Många uppskattar trots allt revisorn och ser dennes arbete som en trygghet. En del klienter kanske väljer att slippa revisionen men merparten kommer att stanna kvar, tror Kerstin. Redovisningsbranschen inför i dagsläget auktoriserade redovisningskonsulter vilket gör att dom kan konkurrera på ett annat sätt om klienterna. Mer konsultuppdrag kommer att uppstå på marknaden. Effekterna av en slopad revisionsplikt kommer inte att bli så stora som man på förhand har sagt menar Kerstin. I England till exempel där plikten avskaffades för nära 10 år sedan fortsätter drygt 70 % av företagen med revision. De stora byråerna kommer inte att påverkas då dessa mest har större klienter. Dessa kommer snarare att öka. Redovisningsbranschen hoppas vinna på detta slopande av revisionsplikten men Kerstin är inte helt säker på att dom gör detta. Det beror mycket på om det kommer en ny bolagsform eller inte. Någon lightversion av aktiebolagslagen tror Kerstin inte alls på. Revisorerna besitter så mycket mer kompetens än redovisningsbyråerna vilket bör styrka deras konkurrens.

4.2.4 Motdrag hos respondenten om revisionsplikten tas bort

Revisionsbyrån SET

Hans är inte säker på om något motdrag alls kommer att göras ifrån byråns sida. Alternativt är att inrätta en redovisningsenhet i bolaget som kan konkurrera med

redovisningsbyråerna. Att sänka arvodena för att behålla klienter är inget Hans förespråkar. Arvodena måste ligga på den nivå de gör nu för att upprätthålla god revision.

Revisionsbyrån Öhrlings PriceWaterHouseCoopers

Bengt berättade att kontoret redan idag bygger upp en redovisningsenhet på byrån för att konkurrera med redovisningsbyråerna om lagstiftningen ändras. Detta är ett sätt att gardera sig och i dagsläget finns en omfattande redovisningsenhet. Bengt betonade också att verksamheterna är tydligt avskilda i byrån avseende redovisning/revision.

Revisionsbyrån Deloitte & Touche

Robert var osäker på om några motdrag kommer att göras om lagstiftningen ändras. Det är inget som diskuteras på arbetsplatsen och skulle en ändring ske har byrån tid att ställa om sig och anpassa sig. Robert tror inte en sänkning av arvodena är möjlig då bra kvalité kostar pengar.

Revisionsbyrån Andersson & Ström

Kerstin berättade att några motdrag är inte planerade. I dagsläget har dom problem med att tillgodose den efterfrågan av revision som finns idag. Kerstin menar att det råder en brist på kompetent personal.

4.3 Intervjuer med redovisningsbyråerna

4.3.1 Inledande frågor

LRF Konsult

Roland Pettersson är civilekonom och arbetar som resultatenhetschef. Han har arbetat i branschen sedan 1972 och på LRF Konsult i 5 år. Av LRF:s omsättning kommer 54 % från företag utanför lantbruk, 46 % kommer från lantbruk. Ungefär en tredjedel av företagen är små aktiebolag med under 50 anställda.

LRF har rollen som rådgivare, redovisningskonsult och mäklare. De fokuserar på rådgivning, som delas in i två delar, den ena är löpande redovisning med bokslut, den andra är rådgivningen.

Vanntofts Redovisningsbyrå

Anders Vanntoft har arbetat i branschen i 25 år. Nu driver han en egen redovisningsbyrå.

En tredjedel av Vanntofts klienter är små aktiebolag. Vanntoft arbetar mycket med löpande avstämningar, bokslut och deklarationer. Han arbetar även med rådgivning i skatter och ekonomi.

Tommy Carlsson Ekonomikonsult HB

Tommy Carlsson har arbetat i branschen i 30 år. Nu driver han en egen redovisningsbyrå.

Av Carlssons klienter består 50 % av små aktiebolag. Carlssons roll gentemot klienterna är skiftande. En del av Carlssons klienter vill endast ha hjälp med bokföring, medan andra kan behöva hjälp med i stort sett allt från löpande bokföring, löner, betalningar och rådgivning.

4.3.2 Respondentens allmänna åsikt om revisionsplikt

LRF Konsult

Roland Pettersson anser att den lagstadgade revisionen inte har så stor betydelse för mindre företags verksamhet förutom att det är en onödig kostnad. Roland anser att revisionen är överarbetad. Han anser att det inte borde finnas någon revisionsplikt för företag med upp till 50 anställda. Roland säger att deras klienter ser revisionsplikten som ett måste. Han säger att det kommer att bildas en ny bolagsform. Han säger även att det sannolikt kommer att bli de mindre bolagen som revisionsplikten slopas för.

Vanntofts Redovisningsbyrå

Vanntoft anser att revisionen är en både viktig och bra del för aktiebolag och andra intressenter. Men däremot anser han att man kanske bör se över lagstiftningen ifall vissa aktiebolag är betjänta av revisionen. Han tänker främst på de bolag som endast drivs som en förvärvskälla och inte har några direkta vinstkrav. Vanntoft anser att revisionsplikten borde tas bort för de minsta aktiebolagen. Han menar att de som är

intresserade av deras revision har tillräckligt med information om bolaget i balans- och resultaträkningen. I dessa fall anser han att det som redovisningskonsulten gör räcker. Vanntoft säger att hans klienter över lag anser att revisionsplikten är ett nödvändigt ont. De bolag han pratar om har ofta noll kontakt med deras revisor och ser bara fakturan komma. Han säger även att oftast är det inga som helst ändringar som revisorn gjort och denna kostnad vill dom då komma ifrån. I vissa fall har hans kunder undrat om han kan ordna en billigare revisor till dom så att denna kostnad blir så liten som bara möjligt.

Tommy Carlsson Ekonomikonsult HB

Carlsson anser att den lagstadgade revisionen är meningslös för mindre aktiebolag. Han anser att det borde räcka att en redovisningskonsult gör jobbet. Han tycker inte att det borde krävas att en auktoriserad revisor granskar i dessa fall. Nyttan av revisionen av dessa bolag blir mindre än kostnaden enligt Carlsson. Carlsson anser att revisionsplikten inte har någon funktion då det gäller förebyggande av ekonomisk brottslighet då skatteverket redan har bra koll på alla bolag i dagens läge. Den har inte heller någon betydelse vid kreditgivning enligt honom, då banker redan har god inblick i bolagens verksamhet och resultat. Carlssons kunder anser överlag att revisionen är helt meningslös för dom, den är endast ett nödvändigt ont.

4.3.3 Respondentens åsikt av effekten av en slopad revisionsplikt

LRF Konsult

Roland Pettersson tror att 60 % av de små aktiebolagen kommer att fortsätta att anlita en revisionsbyrå trots ett borttagande av revisionsplikten. Pettersson säger att det är den personliga relationen som avgör. Han tror inte att företagen byter revisor för att revisionsplikten tas bort. Ett borttagande kan däremot leda till att revisionsbyråerna måste sänka sina priser, det kommer inte vara lika lukrativt att vara auktoriserad revisor. Han tror att revisionsbranschens intäkter kommer att minska. Arbetet kommer att drivas över till konsulter och rådgivare som hjälper företag att bli rationella. Skatteverket kommer att kräva en viss auktorisation av redovisningsbyråerna, detta har redan LRF ansökt om de kommer att ha 700 auktoriserade redovisningskonsulter. Pettersson tror att LRF kommer att ta över en del av revisionsbranschens klienter. Han säger att de har ett bra läge på grund av

deras storhet. LRF kommer att få konkurrensfördelar genom deras nya system där de scannar in alla fakturor. Detta kommer att kräva vissa resurser som de har på grund av deras storhet. På sikt kommer LRF att konkurrera ut de så kallade källarbyråerna vilket även kommer att leda till att revisionsbyråerna kommer att påverkas. Pettersson tror att det inte framöver kommer att behövas så mycket revision, då det kommer att vara förkonterat redan vid inscanningen. LRF kommer att satsa på rådgivning. De försöker att inrikta deras anställda till spjutspetsar på smala områden. Detta för att de ska ha kompetens i alla olika branscher för att sedan kunna täcka hela marknaden. Pettersson säger att de små aktiebolagen kommer att vinna på ett borttagande av revisionsplikten. De stora revisions- och redovisningsbyråerna kommer också att vinna på ett borttagande medan de små kommer att bli förlorare. Pettersson tror att de små redovisningsbyråerna kommer att läggas ned eller bli uppköpta, det kommer att bli så komplicerat att ingen vill sitta hemma och arbeta.

Vanntofts Redovisningsbyrå

Vanntoft tror att många av de mindre företagen kommer att nöja sig med det arbete som han utför åt dem. Han tror att revisionsbranschens intäkter kommer att minska. Dock tror han inte att de stora revisionsbyråerna kommer att drabbas för att de har en redovisningsavdelning som kommer att utökas vid ett borttagande. Vanntoft är emot detta sätt att arbeta, att först göra allt redovisningsarbete med bokslut för att sedan utföra revisionen av det arbete som en kollega har gjort. Han säger att de stora revisionsbyråerna kommer att kunna sänka revisionsarvodet men samtidigt få bättre timplanning i och med att de inte lägger ned samma arbete. Han tror att redovisningsbranschen kommer att ta över vissa kunder. Men det finns vissa små aktiebolag som känner trygghet i när de som sköter om deras ekonomiska papper är större byråer. Då det finns mycket kompetens och många olika specialister. Knepet då blir för de inom redovisningsbranschen att köpa upp mindre konsultbyråer för att bli större. På så vis får man fler bokslut och mer erfarenhet. Redovisningsbranschen kommer att vinna på ett borttag av revisionsplikten medan de små revisionsbyråerna kommer att få det väldigt svårt.

Tommy Carlsson Ekonomikonsult HB

Carlsson säger att de mindre bolagen som han nästan uteslutande jobbar mot kommer inte att fortsätta revideras om plikten tas bort. Utan dom kommer att nöja sig med det redovisningsbyråerna gör åt dom. De auktoriserade revisorerna och rena revisionsbyråerna kommer naturligtvis att tappa. Däremot de andra inom redovisningsbranschen kommer nog att känna på en liten ökning. Exempelvis om ett större revisionsbolag sköter revisionen och själva bokslutet åt ett aktiebolag och den löpande bokföringen utförs av en redovisningskonsult så kanske de väljer att låta denna även göra bokslutet. Carlsson tror att redovisningsbyråerna kommer att ta över en del kunder ifrån revisionsbyråerna. Detta för att stora revisionsbyråer har ett vinstkrav från ägarna och måste därmed ha ett högre arvode.

Revisionsbranschen kommer att tappa mot redovisningsbranschen. Men han tror att i alla fall de större revisionsbyråerna kommer utöka sina redovisningstjänster, så att dom bara omfördelar lite av inkomsterna. Dom som inte gör detta motdraget kommer definitivt att tappa. Således kommer de mindre revisionsbyråerna att få det tufft. Redovisningskonsulter och redovisningsbyråer kommer att vara vinnarna om detta först igenom.

5 Analys

I detta kapitel analyseras det underlag från empirin baserad på enkätstudien och intervjustudien. Avslutningsvis kommer en analys av debatten om revisionsplikt att analyseras

5.1 Analys enkät

Merparten av de företag som kontaktades tog sig tid och svarade på våra frågor. Av de personer i företagen som var mest lämpade för undersökningen var det endast tre stycken som inte ville medverka. Detta gav oss med 101 svar en svarsfrekvens på ca 97 %, vilket måste anses som mycket bra och grunden för rättvisande siffror.

Kunskapen hos småföretagen

I enkätundersökningen framkommer det att kunskapen runt revisionsplikten är bristande ute bland våra små företagare. Detta framhålls med följande tre argument:

- I fråga 4 på enkäten ställs frågan om respondenterna är medvetna om den debatt som pågår att revisionsplikten ska göras frivillig för små aktiebolag. På denna fråga svarade 29 % att de visste vad debatten handlade om och att de ansåg sig vara mer eller mindre insatta i denna. Hela 71 % var inte insatta och majoriteten av dessa visste inte ens att det pågick en debatt i detta ämne.
- I fråga 6 om hur mycket företagen uppskattar sina revisionskostnader till i dagsläget per år var svaren väldigt spridda. Okunskapen märktes inte minst i vissa fall där relativt små aktiebolag (mindre än 3 miljoner i omsättning) ansåg sig ha en revisionskostnad på över 100 000 kr per år. I dessa fall förklarade vi att beloppet vi var ute efter var den kostnad som företagen hade för ren revision. Då uppstod ibland irritation hos intervjupersonerna.
- Som sista punkt nämns en av de intervjuade personernas marknadsföringsknep. Han jobbar inom redovisningsbranschen, men har skrivit in sig som revisor i telefonkatalogen och har på detta vis fått väldigt många nya kunder som vill ha vanlig redovisningshjälp.

Olika sambandsförhållande

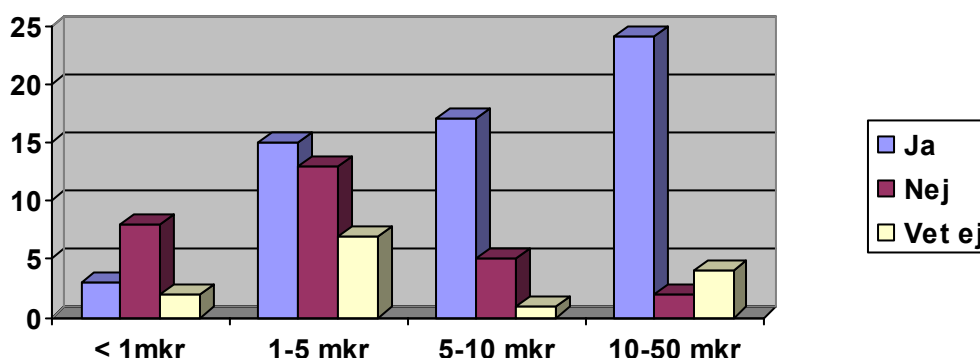
I denna del av analysen har vi sammankopplat olika svarsalternativ med de företag som inte kommer att låta sig revideras om revisionen blir frivillig, detta för att försöka hitta olika intressanta samband. Totalt har 28 av 101 respondenter svarat att de inte kommer att fortsätta med revisionen. Vi väljer att visa följande tre förhållanden:

Omsättning/Företag som inte kommer att fortsätta med revision

I det första exemplet har vi valt att undersöka benägenheten att inte fortsätta med revision sammankopplat med vilken omsättning företaget har. Totalt av de 28 respondenter finner vi att 21 stycken har en omsättning under 5 mkr, d.v.s. 75 %. Det första diagrammet visar hur respondenterna svarat totalt sett i deras omsättningsklass.

<1 mkr 13st Ja(3), Nej(8), Vet ej(2), **1-5 mkr** 35st Ja(15), Nej(13), Vet ej(7) **5-10 mkr** 23st Ja(17), Nej(5), Vet ej(1) **10-50 mkr** 30st Ja(24), Nej(2), Vet ej(4)

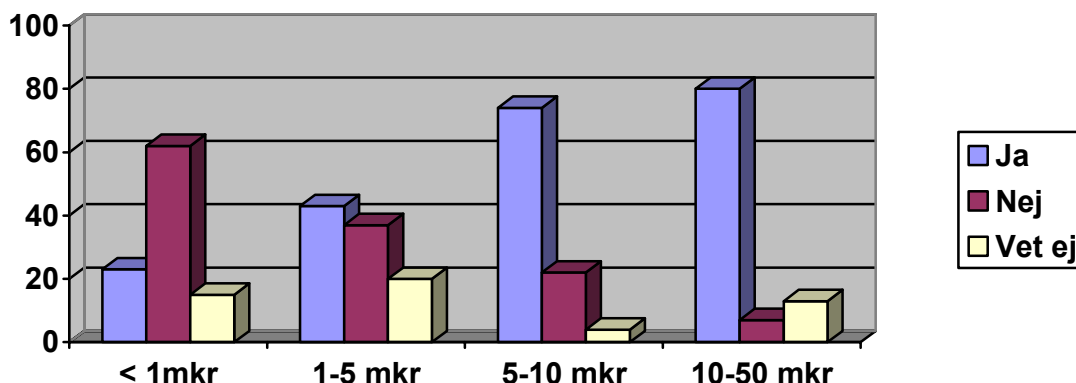
Svarsfördelning: fortsatt revision/ omsättning

I det andra diagrammet har vi illustrerat hur svaren ser ut procentuellt inom respektive omsättningsklass. Här får vi en annan effekt på staplarna och man ser en klar tendens att ju lägre omsättning respondenten har desto större är benägenheten att inte fortsätta med revision om den görs frivillig. Bland de företag som intervjuats svarar 62 % av dem som har en omsättning under 1 mkr att de inte kommer att fortsätta.

<1 mkr 68 %, 1-5 mkr 37 %, 5-10 mkr 22 %, 10-50 mkr 7 %

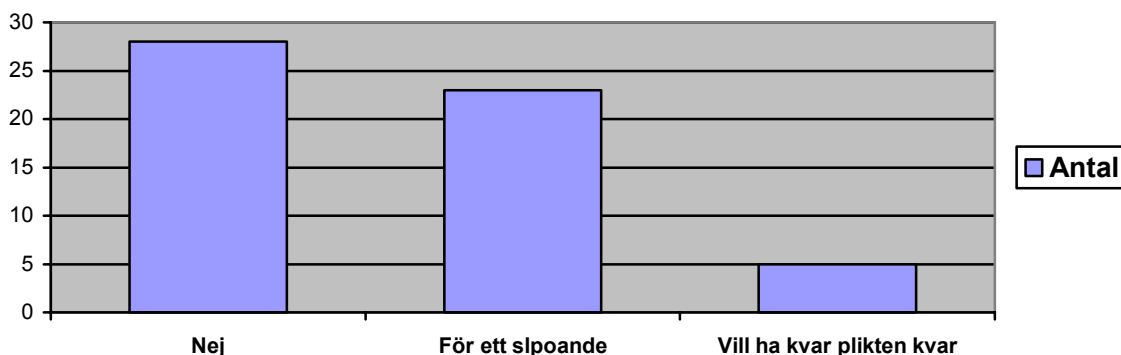
procentfördelning inom omsättningsklassen

Inte fortsatt revision relaterat till inställningen till slopandet

I undersökningen finns en stark tendens till att de som inte kommer att fortsätta med revision om den inte längre vore lagstadgad är i högre grad för ett slopande av revisionsplikten. Av våra 28 respondenter som inte ämnar fortsätta med revisionen är det hela 23 st. (82 %) som är för ett slopande av revisionsplikten.

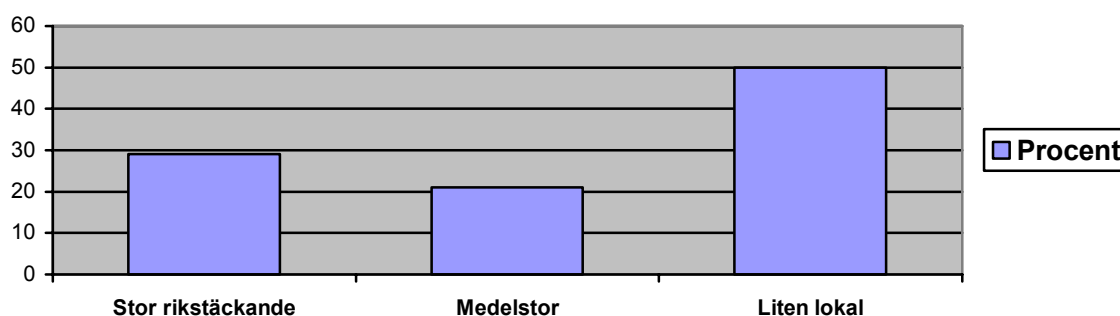
Ej revideras/ för ett slopande

Inte fortsätta med revision/typ av revisionsbyrå som anlitas

Ett annat intressant samband var ifall det var någon typ av revisionsbyrå som hade fler företag som inte kommer att fortsätta med revision än de andra. Vi hade i vår enkät valt typerna stor rikstäckande, medelstor eller en liten lokal revisionsbyrå. Det visade sig att här var de största förlorarna de små lokala revisionsbyråerna trots att det var något fler som anlätade stor rikstäckande totalt sett av våra respondenter.

Mest drabbade av de som valt att inte fortsätta med revision

5.2 Analys intervjuer

5.2.1 Respondentens allmänna åsikt om revisionsplikt

Fem av de sju respondenterna anser att den lagstadgade revisionen har stor betydelse för små aktiebolag. En redovisningsbyrå och samtliga revisionsbyråer är av denna uppfattning. De två övriga respondenterna som är redovisningsbyråer anser att den är meningslös för små bolag. Vår undersökning visar att revisionsbyråerna är eniga om att den lagstadgade revisionen har stor betydelse. Vi kunde dock urskilja vissa olikheter bland åsikterna om revisionsplikten mellan de stora och de små. Båda de stora revisionsbyråerna är överens om att den betyder mycket och är ett bra skydd för olika intressenter. De två mindre revisionsbyråerna anser också att den är viktig men ser revisionsplikten även som en beroende inkomstkälla. Detta kan bero på att de små byråerna har fler små klienter och därför är mer beroende av revisionsplikten. Redovisningsbyråernas svar är inte lika entydiga. Det var skilda åsikter, allt från att revisionsplikten är en viktig och bra del för aktiebolag till att den är överarbetad och meningslös.

De tre redovisningsbyråerna är överens om att ett slopande av revisionsplikten för små aktiebolag är nödvändig. Det var däremot blandade åsikter från revisionsbyråerna. Hälften av dem var direkt negativ till ett slopande medan hälften var mer öppna och hade blandade åsikter. Vår undersökning visar ett tydligt mönster här. Redovisningsbyråerna anser att det räcker med det arbete som de utför åt sina klienter. Den granskning som görs av en auktoriserad revisor anser de vara onödig

då det gäller små aktiebolag. Nyttan av revisionen för dessa bolag blir mindre än kostnaden. Redovisningsbranschen i allmänhet verkar vara eniga om att ett slopande endast ger fördelar. Vidare visar vår undersökning inga speciella samband då svaren från revisionsbyråerna var blandade. Det enda utmärkande var att ingen var direkt positiv till ett slopande av revisionsplikten. Detta kan möjligtvis tolkas som att respondenternas åsikt kommer utifrån det som gynnar deras bransch.

Fyra av respondenterna tror att inställningen till revisionsplikten hos deras klienter är att de endast ser revisionen som kostnadspost och ett nödvändigt ont. De tre redovisningsbyråerna och en stor revisionsbyrå har denna uppfattning. Övriga tre revisionsbyråer anser att uppfattningen är liten. Vår undersökning visar tydligt att den bild redovisningsbyråerna har skiljer sig från revisionsbyråerna. Detta kan bero på att redovisningsbyråerna träffar sina klienter i större utsträckning än vad revisionsbyråerna gör. Endast en stor revisionsbyrå tror att deras klienter är negativa till revisionen. Orsaken är att enligt honom att de träffar klienterna för lite och att de inte vet vilket arbete som ligger bakom.

5.2.2 Respondentens åsikt om effekterna av en slopad revisionsplikt

De två små redovisningsbyråerna tror att merparten av små aktiebolag kommer att nöja sig med det arbete som de utför åt dem. De tror inte att deras klienter kommer att anlita en revisionsbyrå om revisionsplikten slopas. Revisionsbyråerna och den stora redovisningsbyrån tror även de att efterfrågan på revisionsbyråerna kommer att minska, dock inte i samma utsträckning som de förra. Dessa respondenter anser att revisionstjänsterna kommer att minska, men detta kommer att uppvägas av att andra tjänster fortfarande efterfrågas. Vår undersökning visar att alla respondenter är eniga om ett visst bortfall för revisionsbyråerna. De två stora revisionsbyråerna tror inte att de kommer att drabbas lika mycket. Detta för att de har många större bolag som klienter och att de har egen redovisningsavdelning. De två mindre däremot tror att deras arbete kommer att påverkas mycket. De tror att redovisningsbyråerna kommer att behålla många kunder för sig själva. Alla redovisningsbyråerna säger att de har ett bra läge och kommer att ta över en del kunder från revisionsbyråerna. De tror främst att de kommer att ta kunder från de små revisionsbyråerna, de stora kommer

att ha egna redovisningsavdelningar och kommer därför inte att drabbas. Alla respondenter är överens om att revisionsbranschens intäkter kommer att minska.

Fem respondenter tror att de stora redovisningsbyråerna kommer att vara vinnare. Detta för att de har en större kompetens än de små redovisningsbyråerna. En av de stora revisionsbyråerna tror inte att det kommer bli någon direkt vinnare. Det kommer att jämna ut sig över tiden, genom mer rådgivning och konsulttjänster. En av de små revisionsbyråerna är inte heller dom helt säkra på att det kommer uppstå någon direkt vinnare. De tror att stora revisionsbyråer kommer att snarare öka på grund av att det finns högre kompetens hos dem än hos redovisningsbyråerna. De två små redovisningsbyråerna tror även att små redovisningsbyråer kommer att bli vinnare.

Alla respondenterna tror att de små revisionsbyråerna kommer att bli de stora förlorarna. En liten revisionsbyrå och en stor redovisningsbyrå anser att även de små redovisningsbyråerna kommer att vara förlorare. Anledning till detta är att de inte har den kompetens som behövs. Vår undersökning visar att de stora revisionsbyråerna inte kommer att påverkas nämnvärt. På grund av deras kompetens och att de utökar sin redovisningsavdelning kommer de snarare att fortsätta öka. De små däremot som också har många små aktiebolag som klienter ligger i farozonen. De stora redovisningsbyråerna kommer att vara vinnare eftersom de har en stor kompetens. De kommer att ta kunder ifrån revisionsbyråerna för att de kan ha lägre arvoden. De stora revisionsbyråerna har vinstkrav från sina ägare och måste därför ha högre arvoden. De små redovisningsbyråernas framtid är svårare att sia om. Vår undersökning visar blandade svar. Vi kan inte dra några slutsatser utifrån detta. Det verkar som att det finns stora möjligheter att de kommer bli uppköpta av en större redovisningsbyrå. Undersökningen visar även att revisionsbranschen som helhet kommer att tappa något. Det kommer att fördelas om timmar ifrån denna bransch till redovisningsbranschen. Detta för att aktiebolagen inte längre är tvungna att anlita en auktoriserad revisor. Däremot kommer revisionsbranschen att öka sina intäkter genom att redovisningsavdelningarna utökas.

5.2.3 Motdrag av revisionsbyråerna

Två av respondenterna kommer att inrätta en redovisningsenhet. Varav en av dem redan idag har byggt upp en omfattande redovisningsenhet. De andra två säger att det inte är något som har diskuterats ännu. Det kommer att ta tid innan förslaget slår igenom och de har då tid att anpassa sig. Vår undersökning visar här blandade resultat. Hälften av respondenterna verkar väldigt oroliga och funderar mycket på hur det kommer att bli. Medan de andra inte verkar bry sig i dagsläget. De kommer inte att agera förrän det blir klart att revisionsplikten slopas.

5.3 Analys av debatten

Det förekommer skilda åsikter om revisionsplikten. Av de elva intressenter och debattörer som vi följt i debatten är fem mot en revisionsplikt för små aktiebolag. Deras argument skiljer sig. Merparten säger att det är viktigt att revisionsplikten slopas med tanke på de små aktiebolagens utveckling, samt för att det ska kunna bildas nya. De grundar sig även på Svenskt Näringslivs rapport som säger att nyttan understiger kostnaden. Ett annat argument är att Sverige borde följa efter övriga EU-länders undantag som det aktuella direktivet ger utrymme för.

Av intressenterna och debattörerna anser fyra att revisionsplikten är viktig. Samtliga säger att revisionen är en kvalitetssäkring som ger en hög standard på företagens redovisning. De menar att revision minskar risken för både medvetna och omedvetna felaktigheter på skatteområdet. De två sista debattörerna är öppna för en diskussion.

6 Slutsats

I uppsatsens sista kapitel besvaras de frågeställningar som ställdes i problemformuleringen. Uppsatsen huvudfråga kommer att besvaras och avslutningsvis vill författarna ge förslag till fortsatta studier.

6.1 Besvarande av frågeställningar

Vilken inställning har små aktiebolag till en lagstadgad revisionsplikt? Vad tror branschen om deras inställning och hur resonerar berörda intressenter?

Små aktiebolag

Inställningen till den lagstadgade revisionen är delad. Anledningen kan vara att kunskapen i ämnet skiljer sig och att en del bara ser revisionen med kostnadsbaserade ögon. Inställningen hos företag med lägre omsättning grundar sina svar med ett mindre perspektiv i tanken, jämfört med företag som har en hög omsättning. De företag som har en lägre omsättning och vill ta bort plikten anser att deras ekonomiska siffror redan har genomgått en bearbetningskostnad. Att betala för granskning anses vara slöseri med pengar. De som vill ha kvar plikten ser revisionen som ett kontrollverktyg och ett bra sätt att hålla reda på den ekonomiska informationen som lämnar företaget.

Redovisnings- och revisionsbranschen

Vår undersökning visar att redovisningsbranschen och revisionsbranschens uppfattning skiljer sig väsentligt i denna fråga. Samtliga respondenter vi intervjuat från redovisningsbyråerna anser att deras klienter ser negativt på revisionsplikten. De pekar på att det är ett nödvändigt ont och ett måste.

De respondenter vi varit i kontakt med på revisionsbyråerna delar inte uppfattningen och anser sig ha en ganska vag bild av vad deras klienter egentligen tycker. För dem beror det mycket på vilken inställning klienten har till revisorn.

Intressenter

När det gäller intressenterna råder det delade uppfattningar om revisionsplikten. SN menar att man måste ta hänsyn till skillnaden mellan nyttan av revisionsplikt för olika intressenter. SRF säger att förutsättningen för att småföretagen ska kunna fortsätta att utvecklas är en slopad revisionsplikt. Ägarna och bolagsledningen i mikroföretag är ofta samma person och har ingen nytta av revisionsplikt. De som vill ha revision skulle frivilligt kunna välja den. FAR och SRS däremot anser att revisionen är viktig för överlevnad och utveckling. Skatteverket ser positivt på revisorns arbete men är öppen för att se över regelverket om de små aktiebolagen. Kreditgivarna anser att en reviderad årsredovisning är högst betydelsefull.

Intressant blir att följa denna debatt i de politiska partierna då detta år (2006) är ett valår. I dagsläget står vänsterblocket bakom en revisionsplikt medan högerblocket ser positivt på ett slopande av revisionsplikten för små aktiebolag.

Om revisionsplikten avskaffas, kommer bolagen ändå välja att revideras?

Vår undersökning visar att majoriteten kommer att fortsätta med revision även om den görs frivillig. Av de 11 % som inte vet hur dom skall göra tror vi att de kommer att fördelas jämnt på ja och nej. Majoriteten av de respondenter som är mer insatta i diskussionen ser frågan ur ett större perspektiv och anser att mindre bolag inte behöver revideras. Men dessa företag väljer i de allra flesta fall att själva fortsätta med revision.

Det finns direkta samband mellan företagets omsättning och valet till att fortsätta med revision. Ju lägre omsättning desto större är benägenheten att inte fortsätta med revision. Revisionskostnaderna i förhållande till omsättningen är högre här och blir då mer kännbart.

Ett annat samband finns mellan dem som inte kommer att fortsätta med revision om den inte längre vore lagstadgad och dem som är för ett slopande av revisionsplikten. Hela 82 % av dem som är för ett slopande av revisionsplikten kommer heller inte att låta sig revideras.

Hur kommer redovisnings- och revisionsbyråer att påverkas av ett slopande av revisionsplikten? Finns det några tankar kring motdrag?

Vår enkätundersökning visar att revisionsbyråerna kommer att påverkas negativt. De kommer att drabbas av ett visst bortfall, då främst för de mindre revisionsbyråerna. Dessa har mest små bolag som klienter och lever mycket på den lagstadgade revisionsplikten. Dock tror dessa att deras breda kompetens inom olika områden kan rädda dem och ge dem klienter som efterfrågar andra tjänster. De stora byråerna har oftast större bolag som klienter och inrättar egna redovisningsavdelningar som motdrag och kommer därför inte att påverkas. Det kommer att bli en omfördelning av intäkterna från revisions- till redovisningsbyråerna.

De stora redovisningsbyråerna kommer att tjäna på ett slopande av revisionsplikten. De kommer att ta många klienter från revisionsbranschen på grund av att de har en stor kompetens och för att de har möjlighet att ha lägre arvoden. Revisionsbranschen däremot menar att den kvalitetssäkring som revisionen ger är ett skäl till att aktiebolag anlitar en revisionsbyrå. Denna kvalitetssäkring kommer de stora redovisningsbyråerna att kunna ge genom den auktoriserade redovisningskonsulten. Med detta menar vi att de stora redovisningsbyråerna kommer att ta över klienter, för att de små aktiebolagen inte kommer att kunna skilja på auktoriserad revisor och auktoriserad redovisningskonsult.

De små redovisningsbyråerna, främst då med tanke på källarbyråer som inte har någon större kompetens kommer däremot att påverkas negativt. Detta för att det blir en öppnare marknad och helt andra konkurrenter. De kommer inte att kunna hävda sig mot stora revisions- och redovisningsbyråer som har kunskaper inom bredare områden. Deras möjlighet att överleva kan bli genom ett uppköp av en större byrå.

6.2 Slutdiskussion

Vilka blir vinnare/förlorare av ett slopande av revisionsplikten, framförallt med fokus på revisions- och redovisningsbranschen?

Vår undersökning visar att den stora vinnaren är redovisningsbranschen. Det kommer att ske en omfördelning av anlitate tjänster från revisions- till redovisningsbranschen. Enligt tidigare argument kan vi konstatera att de stora redovisningsbyråerna kommer att vinna mest på sloandet av revisionsplikt. Dessa byråer kommer att kunna erbjuda sina klienter lägre arvoden än de redovisningsavdelningar som revisionsbyråerna bygger upp. De stora revisionsbyråerna har ett vinstkrav från ägarna och måste därmed ha ett högre arvode. De nya kunderna redovisningsbyråer väntas få är de aktiebolag som kommer efterfråga fler tjänster från redovisningsbranschen.

Ytterligare en vinnare ur en annan synvinkel är små aktiebolag. För de allra minsta aktiebolagen blir revisionskostnaden i förhållande till omsättningen stor, dessa pengar hade de kunnat investera istället.

De stora förlorarna enligt vår mening är de små revisionsbyråerna. Många faktorer pekar på detta. Dessa har oftare mindre aktiebolag som klienter enligt vår analys av enkätundersökningen. Vidare så har dessa inte samma specialkompetens som finns i större rikstäckande revisionsbyråer. Denna konkurrenssituation kan leda till att vissa inte överlever.

En annan förlorare är de minsta redovisningsbyråerna. Då tänker vi främst på de enmansbolag med personer som har lite utbildningen och inte så stor erfarenhet. Med dessa nya konkurrenshot tror vi att de inte kan överleva. De kan hoppas på att bli uppköpta av större redovisningsbyråer.

6.3 Förslag på fortsatt forskning

Under uppsatsens gång har vi ställts mot nya frågeställningar som vi på grund av tid och vår avgränsning inte kunnat genomföra men som hade varit av intresse att undersöka.

Efter vår undersökning kan vi konstatera att de olika aktörerna ofta handlar i egenintresse och efter vad som är bäst för deras bransch. Hur ser de egentligen på plikten från ett samhällsperspektiv kontra för deras egen vinning? Intressant hade varit att göra en mer deduktiv studie baserad på teorier som agency theory.

Undersökningen visar även på den okunskap om revision som finns ute bland våra svenska företagare. Många vet inte vad revisionen innebär och förstår kanske inte nyttan av den. Är det då samhällsekonomiskt motiverat att kalla revisionskostnaderna "för en kostnad som överstiger nyttan" när företagarna inte ens är medvetna om vad de betalar för? Intressant hade varit att i en djupare studie se hur kunskaperna om revision faktiskt ser ut i svenska företag.

Det hade varit intressant att undersöka hur borttagandet av revisionsplikten påverkat företagen och samhället i de länder som den tagits bort. Har skattefusk blivit vanligare eller är det som Thorell och Norberg säger en onödig kostnad som inte överstiger nyttan?

Som ett sista förslag hämtar vi den information vi fick tilldelad från en av våra intervjupersoner som lyfte fram oberoendefrågan. Idag får revisorn betalt för granskningen av sin klient. Redan här uppstår ett problem med oberoendet och kanske hade det bästa varit om vi infört statliga revisorer? En undersökning baserad på detta antagande hade varit intressant att undersöka.

Referenslista

Publicerade källor

Andersen, I (1998), *Den uppenbara verkligheten*, Studentlitteratur: Lund

Bohlin, H m.fl. (1992) *Redovisning BAS-planen*: Studentlitteratur

Collis, J (2003), *Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit*

Diamant, A (2004) *Revisors oberoende, Om den svenska oberoenderegleringens utveckling, dess funktion och konstruktion*, Uppsala

Department of Trade and Industry (2003) *Raising the Thresholds: Consultation Document*

DTI (2004), *Final Regulation Impact Assessment on the Audit Exemption Threshold (FRIA)*

Eggeby E, Söderberg J (1999), *Kvantitativa metoder*, Studentlitteratur: Lund

Eriksson, T L, Finn W P (2001), *Att utreda forska och rapportera*: Liber Ekonomi

Jacobsen, D I (2002), *Vad, hur och varför*, Studentlitteratur:

Johansson C, Johansson R, Pautsch G, (2001) *Redovisning och Beskattning*, Bonnier Utbildning AB

Johansson S E, Wallerstedt E m. fl. (2005) *Uppdrag revision: revisorsprofession I takt med förväntningarna*: SNS förlag

FAR (2004), *FAR:s Revisionsbok 2004*, Stockholm: FAR förlag AB

Granlund, A & Lind, L (2005), *Slopandet av revisionsplikten i små aktiebolag*

Holme I, Solvang B (1997), *Forskningsmetodik*, Studentlitteratur: Lund

Lundahl U, Skärvad, P H (1999), *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, Studentlitteratur: Lund

Moberg, K (2003), *Bolagsrevisorn*, Nordstedts Juridik

Saunders, M. Lewis, P. Thornhill, A. (2003). *Research Methods for Business Students*. Prentice Hall, Harlow

Samuelson, L A, Magnusson Å (1986), *Datorbaserad redovisning*: Mekanförbundets förlag

Smith, D (2000), *Redovisningens språk*, Studentlitteratur: Lund

Thorell P, Norberg C (2005), *Revisionsplikten i små aktiebolag*, Rapport

Propositioner

Proposition 1984/85:30, sid. 11

Proposition 1997/98:99, sid. 148

Tidsskrifter

Balans (2005), Halling P, *Sällan revision av små företag*, årgång 31, nr 3

Balans (2005), årgång 31, nr 4

Skattenytt (2005), Nyquist K, *Slopad revisionsplikt i små aktiebolag*, nr 10

Elektroniska Källor

Argumenten för revisionsplikt väger allt för lätt, DI, 2005-11-14, *Carlson Mikael*
<http://www.ad.se/aa/aa.php?zbwsession=0000009630>

Auktoriserad Redovisningskonsult
<http://www.srfkonsult.se>

En onödig börda på de små företagen, DI, 2005-11-14, *Ström Pernilla*
<http://www.ad.se/aa/aa.php?zbwsession=00000014334>

EU:s gränsvärden för undantag från revisionsplikten för små aktiebolag
<http://www.europa.eu>

FAR starkt kritiskt till titeln auktoriserad redovisningskonsult
http://www.balans.far.se/mag/balans.far.se/dircode/docs/4_article_95.pdf

Svensk Näringsliv drar undan mattan för småföretagen, DI, 2005-11-14,
Brännström Dan, Johansson Martin
<http://www.ad.se/aa/aa.php?zbwsession=0000009630>

Personliga intervjuer

Anders Vanntoft, Vanntofts Redovisningsbyrå, Karlskrona (2005-12-01)

Bengt Göran Andersson, Auktoriserad Revisor, Öhrlings PriceWaterHouseCoopers,
Kristianstad (2005-11-30)

Hans Westberg, Auktoriserad Revisor, SET Revisionsbyrå, Malmö (2005-11-29)

Kerstin Nilsson, Godkänd Revisor, Andersson & Ström Revisionsbyrå, Kristianstad
(2005-11-30)

Ett borttagande av revisionsplikten
Vilka blir vinnare och förlorare?

Robert Johansson, Resvisorsassistent, Deloitte & Touche Revisionsbyrå, Malmö
(2005-11-29)

Roland Pettersson, LRF Konsult, Kristianstad (2005-12-05)

Tommy Carlsson, Tommy Carlsson Ekonomikonsult, Karlskrona (2005-01-12)

Bilaga 1 - Intervjufrågor Revisionsbyråerna

Inledande frågor

1. Namn, befattning, företag (anonym)?
2. Hur länge har ni arbetat i företaget, branschen?
3. Hur stor del av era klienter är småföretag, gärna en uppskattning i % av omsättning?
4. Vilken upplever ni vara er huvudsakliga roll gentemot era klienter? Om fler roller finns i olika uppdrag var vänlig utveckla.

Respondentens allmänna åsikter om revisionsplikt

5. Vilken betydelse anser ni att den lagstadgade revisionen har?
6. Vad har ni för inställning till sloandet av revisionsplikten?
7. Har ni någon uppfattning om hur inställningen är hos era klienter i denna fråga?
8. Om revisionsplikten görs frivillig, vart bör man i så fall dra gränsen för vilka AB det kommer att omfatta?

Respondentens åsikt om effekterna av en slopad revisionsplikt

9. Hur stor andel av de små bolagen tror ni kommer att fortsätta anlita en revisionsbyrå, trots ett borttag av revisionsplikten?
10. Hur tror ni att erat arbete kommer att påverkas om revisionsplikten tas bort?
Tror ni att redovisningsbyråerna kommer ta över en del av er verksamhet?
11. Tror ni att revisionsbranschens intäkter kommer minska om revisionsplikten tas bort?
12. Tror ni att det kommer att uppstå några direkta vinnare/förlorare mellan de små och stora revisionsbyråerna, i så fall vilka? Likaså mellan revisionsbranschen och redovisningsbranschen?

Motdrag hos respondenten om revisionsplikten tas bort

13. Vilka eventuella motdrag kommer ni då att göra? Har ni funderat på att övergå till en annan verksamhetsmix om förslaget slår igenom?

Bilaga 2 - Intervjufrågor Redovisningsbyråerna

Inledande frågor

1. Namn, befattning, företag (anonym)?
2. Hur länge har ni arbetat i företaget, branschen?
3. Hur stor del av era klienter är småföretag, gärna en uppskattning i % av omsättning?
4. Vilken upplever ni vara er huvudsakliga roll gentemot era klienter? Om fler roller finns i olika uppdrag var vänlig utveckla.

Respondentens allmänna åsikter om revisionsplikt

5. Vilken betydelse anser ni att den lagstadgade revisionen har?
6. Vad har ni för inställning till sloandet av revisionsplikten?
7. Har ni någon uppfattning om hur inställningen är hos era kunder i denna fråga?
8. Hur stor andel av de små bolagen tror ni kommer att fortsätta anlita en revisionsbyrå, trots ett borttag av revisionsplikten?

Respondentens åsikt om effekterna av en slopad revisionsplikt

9. Tror ni att revisionsbranschens intäkter kommer minska om revisionsplikten tas bort?
10. Hur tror ni att erat arbete kommer att påverkas om revisionsplikten tas bort? Kommer ni att ta över några kunder ifrån revisionsbyråerna? Hur i så fall?
11. Tror ni att det kommer att uppstå några direkta vinnare/förlorare mellan revisionsbranschen och redovisningsbranschen, i så fall vilka?

Bilaga 3 - Enkät

1. Vilken är er huvudsakliga verksamhetsinriktning?

Produktion Tjänsteverksamhet Handel

Restaurang Hantverk IT Annat

2. Hur stor är er omsättning?

<1 mkr 1-5 mkr 5-10 mkr 10-50 mkr

3. Hur många anställda har ni?

1 2-5 6-10 11-20 21-50

4. Är du insatt i den pågående debatten om att revisionsplikten ska göras frivillig för små- och medelstora aktiebolag?

Ja Nej

(Debatten handlar om att den lagstadgade revisionsplikten för små aktiebolag skall göras frivillig, d.v.s. inte tvingande enligt lag)

5. Anser du att revisionsplikten skall göras frivillig?

Ja Nej Ingen åsikt

6. Hur mycket uppskattar ni era revisionskostnader till i dagsläget per år?

0-9 999 kr 10 000-19 999 kr 20 000-29 999 kr >30 000

7. Vilken typ av revisionsbyrå anlitar ni i dagsläget?

Stor rikstäckande Medelstor Liten

8. Vad avgjorde valet av den revisionsbyrå ni anlitar nu? (Flera kryss kan sättas)

Kontakter Specialistkompetens Rykte Pris

9. Vad består dom tjänster ni anlitar från er revisionsbyrå av idag? (Flera kryss kan sättas)

Renodlad revision [] Skatterådgivning [] Riskhantering []

Verksamhetsutveckling [] Konsultation [] Annat

10. Vilka tjänster kommer ni att efterfråga från revisionsbyråerna om revisionsplikten tas bort? (Flera kryss kan sättas)

Samma som idag [] Renodlad revision [] Skatterådgivning []

Riskhantering [] Verksamhetsutveckling [] Inga tjänster []

Annat

11. Anlitar ni en redovisningsbyrå idag och vad består dom tjänster av i så fall? (Flera kryss kan sättas)

Nej, vi sköter detta internt [] Bokföring [] Lönehantering []

Bokslut [] Deklarationer [] Rådgivning [] Annat

12. Om revisionsplikten görs frivillig kommer ni då att efterfråga fler tjänster av redovisningsbyråerna än i dagsläget?

Ja [] Nej [] Samma som idag []

13. Kommer ni att fortsätta med revision om revisionsplikten görs frivillig?

Ja [] Nej [] Vet ej []

Tack för er medverkan

Med Vänliga Hälsningar Christian, Jimmy och Peter

Bilaga 4 - sammanställning små aktiebolag

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Handel	10-50	21-50	JA	NEJ	>30000	Liten	Kontakter	Ren revision Skatteråd. Konsult	Inga tjänster	NEJ, internt	NEJ	JA
2	Handel	1-5	2-5	JA	JA	>30000	Liten	Kontakter	Ren revision	Inga tjänster	NEJ, internt	JA	NEJ
3	Tjänst	5-10	2-5	NEJ	JA	10000-19999	Liten	Kontakter	Ren Revision	Samma	Bokföring	JA	NEJ
4	Tjänst	10-50	11-20	NEJ	NEJ	>30000	Liten	Kontakter	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA
5	Tjänst	10-50	11-20	NEJ	NEJ	>30000	Stor	Kontakter	Ren revision Bokslut	Ren. Rev	NEJ, internt	NEJ	JA
6	Förlag	5-10	11-20	NEJ	NEJ	>30000	Medel	Kontakter	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA
7	Handel	5-10	6-10	NEJ	NEJ	10000-19000	Liten	Kontakter	Ren revision	Inga tjänster	Bokföring, lönehantering, bokslut, rådgivning	Samma	NEJ
8	Prod.	10-50	11-20	NEJ	Ingen åsikt	>30000	Stor	Kontakter	Ren revision	Samma	NEJ internt	NEJ	JA
9	Hantverk	1-5	2-5	NEJ	NEJ	>30000	Liten	Kompetens	Ren revision	Inga tjänster	Bokföring Bokslut	Samma	NEJ
10	Tjänst	1-5	2-5	JA	NEJ	20000-29999	Stor	Kompetens	Ren revision	Samma	Bokföring, Bokslut	Samma	JA
11	Tjänst	1-5	11-20	NEJ	JA	>30000	Liten	Marknads- föring	Ren revision, Skatterådgivn Konsultation, Bokslut	Skatteråd, Bokslut	NEJ	JA	Vet ej
12	Handel	10-50	11-20	NEJ	NEJ	20000-29999	Liten	Kontakter	Ren rev, Skatteråd, Riskhantering Konsultation	Samma	Bokslut Deklarationer Rådgivning	Samma	JA
13	Handel	10-50	11-20	NEJ	NEJ	20000-29999	Liten	Kontakter	Ren revision Skatte- Rådgivning Bokslut	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA
14	Tjänst	1-5	2-5	NEJ	JA	>30000	Stor	Kontakter	Ren revision Bokslut	Inga tjänster	Bokföring	JA	NEJ
15	Konsult	<1	1	NEJ	NEJ	10000-19999	Liten	Kontakter	Ren revision Skatterådgivn	Samma	Bokföring Bokslut Deklarationer	Samma	JA
16	Tjänst	1-5	1	NEJ	JA	10000-19999	Liten	Kontakter	Ren revision Bokslut	Skatterådgivn	NEJ	JA	NEJ
17	Tjänst	10-50	21-50	NEJ	NEJ	>30000	Stor	Kontakter	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA
18	Hantverk	1-5	11-20	NEJ	NEJ	>30000	Medel	Kontakter	Ren revision	Samma	Bokföring Lönehantering Bokslut Deklarationer Rådgivning	Samma	JA
19	Prod.	10-50	6-10	NEJ	JA	10000-19999	Stor	Rykte	Ren rev Skatterådgivn Riskhantering Konsultation Bokföring	Skatterådgivn Riskhantering Bokföring	NEJ	NEJ	NEJ

Ett borttagande av revisionsplikten
Vilka blir vinnare och förlorare?

20	Handel	10-50	2-5	NEJ	JA	>30000	Liten	Kontakter	Ren revision Skatterådgiv Konsultation	Skatterådgiv Bokslut	NEJ, internt	JA	NEJ
21	Tjänst	5-10	2-5	JA	NEJ	10000 19999	Liten	Kontakter	Ren revision	Samma	NEJ, internt	JA	JA
22	Tjänst	1-5	2-5	NEJ	JA	20000-29999	Liten	Kontakter	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	Vet ej
23	Handel	1-5	2-5	NEJ	NEJ	>30000	Stor	Kontakter	Ren revision Skatterådgivn Bokslut	Inga	NEJ	NEJ	JA
24	Prod.	10-50	11-20	NEJ	NEJ	>30000	Stor	Rykte	Ren revision Skatterådgivn Deklarationer	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA
25	Handel	5-10	6-10	JA	NEJ	10000-19999	Stor	Tradition	Ren revision	Skatterådgivn	NEJ, internt	NEJ	JA
26	Konsult	5-10	11-20	NEJ	NEJ	>300000	Medel	Kontakter	Ren revision Skatterådgivn	Samma	Nej, internt	JA	JA
27	Prod.	10-50	21-50	JA	JA	20000-29999	Stor	Kontakter	Ren revision Skatterådgivn Konsultation	Skatterådgiv Konsultation	Nej, internt	NEJ	JA
28	Prod.	10-50	11-20	JA	NEJ	>30000	Stor	Kontakter	Ren revision Skatte- Rådgivning Konsultation	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
29	Tjänst	10-50	11-20	NEJ	NEJ	20000-29999	Stor	Rykte	Ren revision Skatte- Rådgivning Konsultation	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
30	Prod.	10-50	11-20	JA	NEJ	>30000	Stor	Kompetens	Ren revision Skatterådgiv Verksamhetsu	Samma	Bokslut Deklarationer	Samma	JA
31	Prod.	10-50	11-20	NEJ	JA	10000-19999	Liten	kontakter	Ren revision Skatterådgiv Konsultation	Samma	Bokslut Deklarationer Rådgivning	Samma	JA
32	Prod.	10-50	21-50	NEJ	Ingen åsikt	20000-29999	Liten	Kontakter	Ren revision Skatterådgiv	Samma	Nej, internt	NEJ	Vet ej
33	Restaurang	10-50	11-20	NEJ	JA	20000-29999	Stor	kontakter	Ren revision	samma	Bokslut Deklarationer	Nej	Vet ej
34	Handel	10-50	11-20	JA	JA	>30000	Stor	Kompetens	Ren revision	Samma som idag	NEJ	NEJ	JA
35	Entreprenad	1-5	2-5	NEJ	JA	0-9999	Medel	Rykte	Ren revision	Inga tjänster	Bokföring Lönehantering Bokslut Deklarationer Rådgivning	Samma	NEJ
36	Tjänst	1-5	1	NEJ	NEJ	10000-19999	Medel	Kontakter	Allt	Samma	NEJ, rev. byrån gör detta	NEJ	JA
37	Eentreprenad	10-50	6-10	NEJ	NEJ	>30000	Medel	Tradition	Ren revision deklaration	Samma	NEJ	NEJ	JA
38	Prod.	10-50	2-5	NEJ	Ingen åsikt	10000-19999	Liten	Kontakter	Ren revision	Samma	Bokföring	Samma	JA
39	Prod.	10-50	11-20	JA	NEJ	20000-29999	Stor	Tradition	Ren revision Skatte rådgivning	Skatteråd Givning deklarationer	NEJ	NEJ	Vet Ej
40	Försäljning	1-5	2-5	NEJ	NEJ	20000-29999	Liten	Kompetens	Allt	Samma	NEJ, rev. byrån gör detta	NEJ	JA
41	Prod.	10-50	11-20	JA	NEJ	>30000	Stor	Rykte	Ren revision	Samma	Nej internt	NEJ	JA

42	Prod.	5-10	6-10	JA	NEJ	20000-29999	Medel	Kontakter	Ren revision Skatte- Rådgivning Riskhantering	Samma	Bokföring Deklarationer Bokslut	Samma	JA
43	Handel	<1	1	NEJ	JA	20000-29999	Liten	Tradition	Ren revision Deklaration bokslut	Bokslut deklaration	NEJ	JA	NEJ
44	Prod.	5-10	6-10	NEJ	JA	10000-19999	Liten	Tradition	Ren revision	Inga Tjänster	NEJ	NEJ	NEJ
45	Skog	<1	1	NEJ	NEJ	0-9999	Medel	Kontakter	Allt	Samma	NEJ, rev. Byrån gör detta	NEJ	JA
46	Handel	<1	1	NEJ	JA	10000-19999	Liten	Kontakter	Ren revision Skatte- Rådgivning riskhantering	Inga	Bokföring Deklarationer bokslut	JA	NEJ
47	Hantverk	<1	1	JA	NEJ	10000-19999	Medel	Rykte	Ren revision Skatte- rådgivning	Samma	Nej internt	NEJ	JA
48	Handel	5-10	2-5	NEJ	NEJ	>30000	Stor	Kontakter	Ren revision Bokslut deklarationer	Samma	NEJ, rev. firman	NEJ	JA
49	Tjänst	5-10	6-10	JA	JA	20000-29999	Liten	Tradition	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA
50	Försäljn	1-5	2-5	NEJ	JA	>30000	Medel	Rykte	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	NEJ
51	Prod.	5-10	6-10	NEJ	NEJ	20000-29999	Medel	Tradition	Ren revision Skatte- rådgivning	Samma	Bokföring Lönehanting Bokslut Deklarationer	NEJ	JA
52	Försäljn	5-10	2-5	NEJ	JA	20000-29999	Medel	Tradition	Allt	Allt utom revision	Nej, rev. Byrån gör detta	NEJ	NEJ
53	Jordbruk	1-5	2-5	JA	NEJ	0-9999	Stor	Kontakter	Ren revision	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
54	Försäljn	1-5	1	NEJ	NEJ	10000 19999	Liten	Kontakter	Ren revision	Inga	Allt	Samma	NEJ
55	Handel	5-10	1	JA	JA	>30000	Liten	Rykte	Ren revision Skatte- rådgivning	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
56	Försäljn	1-5	1	NEJ	NEJ	10000-19999	Liten	Rykte	Ren revision	Samma	Allt	Samma	JA
57	Tjänst	5-10	1	NEJ	JA	10000-19999	Liten	Kontakter	Ren revision	Samma	Allt	Samma	JA
58	Prod.	10-50	21- 50	NEJ	NEJ	>30000	Medel	Kontakter	Ren revision	Samma	Nej, rev. Byrån gör detta	NEJ	JA
59	Tjänst	1-5	2-5	JA	NEJ	20000-29999	Liten	Kontakter	Ren revision	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
60	Fastighet	<1	1	JA	Ingen åsikt	0-9999	Liten	Kontakter	Ren revision	Vet ej	Nej, internt	NEJ	Vet ej
61	IT	1-5	2-5	JA	NEJ	10000-19999	Liten	Tradition	Ren revision Skatte- rådgivning	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
62	Prod.	10-50	11- 20	JA	NEJ	>30000	Stor	Tradition	Ren revision Skatte- rådgivning	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
63	Tjänst	<1	2-5	NEJ	JA	10000-19999	Medel	Rykte	Ren revision	samma	Nej, internt	NEJ	Nej
64	Prod.	10-50	21- 50	NEJ	NEJ	>30000	Stor	kontakter	Ren revision	samma	Nej, internt	NEJ	JA
65	Försäljn	10-50	6-10	NEJ	NEJ	>30000	Liten	Kontakter	Allt	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
66	Försäljn	1-5	2-5	NEJ	NEJ	0-9999	Stor	kontakter	Allt	samma	NEJ	JA	Vet

Ett borttagande av revisionsplikten
Vilka blir vinnare och förlorare?

67	Tjänst	1-5	2-5	NEJ	Ingen åsikt	10000-19999	Stor	Kontakter	Ren rev Skatteråd	Samma	Bokföring Lönehantering Bokslut	Samma	Vet ej
68	Tjänst	10-50	21-50	NEJ	NEJ	>30 000	Stor	Kontakter	Ren rev Dekl.	Samma	NEJ	NEJ	JA
69	Hantverk	1-5	1	NEJ	NEJ	10000-19999	Medel	Kontakter	Ren rev Skatteråd Riskhant.	Allt utom revision	NEJ, internt.	JA	NEJ
70	Handel	5-10	11-20	NEJ	JA	20000-29999	Liten	Kontakter	Ren rev Dekl.	Samma	NEJ	NEJ	JA
71	Försäljn	<1	1	NEJ	JA	10000-19999	Stor	Pris	Ren rev Skatteråd Dekl. Kons	Samma	NEJ	JA	NEJ
72	Prod.	1-5	2-5	JA	JA	0-9999	Stor	Pris	Ren revision Skatteråd Bokslut	Skatterådgivn Givning Dekl.	Bokföring Rådgivning	JA	JA
73	Prod.	10-50	11-20	NEJ	Ingen åsikt	>30 000	Stor	Kontakter	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA
74	Hantverk	1-5	2-5	NEJ	JA	10000-19999	Liten	Rykte	Ren revision	Inga	Allt	Samma	NEJ
75	IT	<1	1	NEJ	JA	10000-19999	Medel	Kontakter	Ren revision Skatteråd Verksamhets Bokslut	Skatteråd Verksamhets	Bokföring Deklaration	JA	Vet ej
76	Prod.	5-10	6-10	JA	JA	20000-29999	Stor	Kontakter	Ren revision Bokslut	Samma	NEJ	NEJ	JA
77	Tjänst	1-5	2-5	NEJ	JA	0-9999	Stor	Pris	Ren revision	Inga Tjänster	NEJ	NEJ	JA
78	Annat	<1	1	NEJ	NEJ	10000-19999	Stor	Kontakter	Ren revision Skatteråd Verksamhets Bokslut	Skatteråd	NEJ	JA	NEJ
79	Försäljn	5-10	6-10	NEJ	Ingen åsikt	20000-29999	Medel	Kontakter	Ren revision	Samma	Bokföring	Samma	JA
80	Konsult	<1	2-5	JA	JA	10000-19999	Stor	Kontakter	Allt	Inga	Bokföringen	JA	NEJ
81	Konsult	<1	1	JA	JA	10000-19999	Stor	Kontakter	Ren revision	Konsultation	NEJ, internt	NEJ	NEJ
82	Prod.	5-10	6-10	NEJ	JA	20000-29999	Stor	Kontakt	Ren rev Skatteråd Verksamh	Samma	NEJ,	NEJ	JA
83	Försäljn	10-50	21-50	JA	JA	>30 000	Medel	Kontakter	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA
84	Handel	10-50	2-5	NEJ	NEJ	>30 000	Stor	Kontakt	Allt	Samma	NEJ	NEJ	Vet ej
85	IT	5-10	11-20	NEJ	JA	20000-29999	Medel	Special komp	Ren revision Skatteråd Bokslut	Allt utom revision	Nej	NEJ	Vet ej
86	Rådgivn	1-5	2-5	JA	JA	20000-29999	Stor	Pris	Allt	Samma	Nej, internt	NEJ	NEJ
87	Prod.	1-5	6-10	NEJ	JA	10000-19999	Liten	Kontakter	Ren revision Skatteråd Verksamhets	Inga	Bokslut Lönehantering	JA	NEJ
88	Hantverk	5-10	6-10	NEJ	JA	0-9999	Liten	Pris	Ren revision	Inga	Nej, internt	JA	NEJ
89	Entreprenad	5-10	11-20	NEJ	Ingen åsikt	20000-29999	Stor	Kontakt	Ren revision	Samma	NEJ	NEJ	JA
90	Tjänst	1-5	1	NEJ	JA	10000-19999	Liten	Kontakter	Ren rev Skatteråd Riskhant Bokslut	Skatterådgivn Riskhantering	NEJ	JA	NEJ

Ett borttagande av revisionsplikten
Vilka blir vinnare och förlorare?

91	Tjänst	1-5	6-10	NEJ	JA	10000-19999	Medel	Pris	Ren revision	Inga	Nej, rev. Byrån gör detta	NEJ	Vet ej
92	Tjänst	1-5	11-20	JA	NEJ	20000 - 29999	Stor	Kontakter	Ren rev Skatterådg Riskhant Bokslut	Samma	Löpande Löner	Samma	JA
93	Hantverk	1-5	6-10	NEJ	Ingen åsikt	20000-29999	Liten	Rykte	Ren rev Skatterådg Bokslut	Skatterådgivn	Nej	JA	Vet ej
94	Handel	1-5	6-10	NEJ	JA	20000 - 29999	Medel	Kontakter	Ren rev Skatterådg Bokslut	samma	Nej, internt	NEJ	JA
95	Tjänst	1-5	2-5	NEJ	Ingen åsikt	>30 000	Stor	Kontakter	Ren rev Skatterådg Riskhant Bokslut	Inga	Bokföringen	JA	NEJ
96	Hantverk	5-10	11-20	JA	NEJ	10000-19999	Stor	Pris	Ren revision	Samma	Nej, internt	NEJ	JA
97	Tjänst	<1	1	NEJ	JA	0-9999	Medel	Kontakter	Ren revision	Inga	Allt	Samma	NEJ
98	Försäljn	1-5	2-5	NEJ	JA	>30 000	Stor	Kontakter	Allt	Samma	Nej, internt till bokslut	NEJ	JA
99	Konsult	1-5	11-20	NEJ	Ingen åsikt	10000-19999	Medel	Kontakter	Allt	samma	NEJ, internt	NEJ	JA
100	Hantverk	1-5	6-10	NEJ	JA	20000 - 29999	Stor	Kontakter	Ren rev Skatterådg Bokslut	Samma ev. ej Revision	NEJ, internt	JA	Vet ej
101	Tjänst	5-10	21-50	JA	JA	20000 -29999	Medel	Rykte	Ren revision	Samma	NEJ, internt	NEJ	JA